

Inhoud

Van de voorzitter.....	162
Geef uw e-mailadres door	162
Bij de foto's op de omslag	162
Zware tijden	163
Na bijna 40 jaren weer broedgevallen van de velduil in de Eempolder.	164
Sovondag	206
Liefde voor 'de' vogel	168
Overzicht ledenmutaties.....	170
Nieuwe broedwand voor oeverzwaluwen in Zanderij Crailoo	170
Resultaten van tellingen en ringonderzoek in 2014 bij broedende oeverzwaluwen tussen Vecht en Eem en in enkele andere gebieden	172
Excursieleiders op pad.....	178
Nazomeren met de gaai, vogel van het jaar 2014.....	178
Transparante barrières.....	184
Een vreemde karekiet in het net.....	185
Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep	187
Uniek uitzicht op een bosuilennest	188
De slechtvalk	193
Agenda Algemene Ledenvergadering VWG 20 november 2014	194
Jaarplan VWG 2015.....	195
Dineke Sluijters Vogelfonds.....	201
Bestedings- en beheerplan Dineke Sluijters Vogelfonds	203
Automatische incasso !	206
Programma.....	206
De brandgans	209

Wat zien ik ? p. 30

Van de voorzitter

De deadline is alweer verstreken en ik wordt er fijntjes aan herinnerd, dat er nog geen tekst voor 'Van de voorzitter' is ingeleverd. Ik realiseer me dat het niet eenvoudig is om te communiceren in één richting. Wat zou jij interessant vinden om te lezen? Deze vraag zal bij verschillende mensen ook weer verschillende antwoorden opleveren. Er gebeurt natuurlijk heel veel, voor en achter de schermen, in onze vereniging en dus ook in het bestuur. Als bestuur vinden we vooral dat we faciliterend moeten besturen, de positieve energie binnen de vereniging moeten koesteren en ruimte geven om te ontwikkelen. Over dit beleid en de plannen van het bestuur en alle groepen binnen onze Vogelwerkgroep is weer veel lezen in deze Korhaan. Op **20 november** zal dit ook aan de orde komen in onze **Algemene Leden Vergadering (ALV)**. We hopen dat je hier bij aanwezig bent. Al was het maar om de mensen die zoveel positieve energie in onze vereniging steken te ondersteunen. Na de ALV is er een boeiende lezing van Dick Jonkers over de zwaluwen en

het werk van de zwaluwenwerkgroep binnen onze Vogelwerkgroep. Nog een positief nieuwtje is, dat Nel Huese het werk met de promotiekraam - en alles wat daarbij komt kijken - heeft overgenomen van Hade Rijvers. Nel wil het veel liever samen met anderen doen. Dat is veel leuker en lichter. Wie sluit zich aan bij Nel?

Zoals elders in deze Korhaan is te lezen, is onze penningmeester Egbert Leijdekker druk bezig met het zoeken naar betere manieren om de contributies te innen. Onderdeel hiervan is dat de ledenadministratie en financiële administratie in elkaar geschoven moeten worden. De taak van de ledenadministratie is daarom nu vooralsnog bij de penningmeester ondergebracht. In de afgelopen jaren is deze taak op correcte en prettige wijze uitgevoerd door Trudie Kroon. Fijn, dat Trudie deze klus heeft willen klaren en vanaf deze plaats hiervoor een groot dank je wel.

Piet Spoorenberg

Geef uw e-mailadres door

In het huidige digitale tijdperk is e-mail een erg prettig middel om snel te communiceren met de leden, zoals via onze nieuwsbrief.

Met de contributiebrief van dit jaar is al een oproep gedaan om uw e-mail adres door te geven. Veel leden hebben gehoor gegeven aan dat verzoek. Er zijn echter ook nog veel leden waarvan wij het e-mailadres niet kennen, of waarvan het e-mailadres niet meer actueel is.

Daarom verzoeken wij u om uw e-mailadres door te geven (per e-mail vanzelfsprekend) aan penningmeester@vwggooi.nl

Bij de foto's op de omslag

Het thema voor de foto's was: 'Ganzen in het Gooi'. Uit de inzendingen van de leden van de fotowerkgroep heeft de redactie de volgende keuze gemaakt.

Voorblad: Frans van Lier. Kolgans en brandganzen in de Eempolder

Ik ben een fervent liefhebber van de Eempolder. s' Winters is de aankomst van kol-, brand- en grauwe ganzen een groot spektakel. Wanneer er vele honderden (duizenden...) zijn is het wel eens lang zoeken om tussen dit alles iets 'leuks' te ontdekken zoals een roodhalsgans, dwerggans of kleine rietgans. Kortom een klein paradijsje om de hoek, waar ik deze foto op 5 februari 2014 maakte.

Achterblad: Riny en Gerry Kluvers-Kessler. Brandganzen en kolganzen in de Eempolder

Het is altijd weer een prachtige waarneming om de vele kolganzen met hun zwarte strepen op de buik en de witte kol om de snavel te samen met de blaffende brandganzen in de Eempolder te zien en te horen.

Rectificatie

De toelichting op de foto op het voorblad van het septembernummer eindigt met 'een blauwe reiger'. Dat moest – uiteraard – zijn: 'een aalscholver'.

Thema voor de omslag van het februarinummer

Het fothema voor de omslag van het februarinummer van De Korhaan is: 'Buizerd in de winter'. De redactie ontvangt hiervoor graag foto's. Bij voorkeur genomen in ons werkgebied, in staand formaat en met aan de boven- en onderzijde ruimte voor teksten. De redactie maakt een keuze uit de foto's.

Inzendingen voor 11 januari 2015 naar r.rense@chello.nl .

Zware tijden

Natuur, natuurbeheer en landschapsbeheer maken in Nederland zware tijden door. Na elke kabinetsformatie is het vraag hoe het nu daar weer mee zal gaan. Het is te zien aan de naam van de ministeries, zoals het Ministerie van Landbouw en Visserij. Heel lang heeft dat zo geheten; natuur was altijd een ondergeschoven kindje. Soms was er een aparte staatssecretaris voor natuur, maar die post werd, afhankelijk van de al dan niet krachtige uitstraling van de functionaris, nooit echt serieus genomen. In de periode met het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Werk (CRM), leek het de goede kant op te gaan. Dat was nog een keer het geval met een Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselvoorziening. Daarna werd het weer als voorheen. De oppermachtige landbouw en de economie bleven strijden om voorrang. Bij het vorige kabinet werd een forse versobering ingezet. Natuur ressorteert sindsdien onder het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. (EL&I). Het is een superministerie waar een staatssecretaris belangen behartigt van de natuur. Dat er bij het ministerie tegelijkertijd een Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Team Handhaving Dier, Natuur en Handhavingsregie is, stelt mij niet gerust. Een nieuwe Natuurwet is in de maak, die de Flora- en Faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet moet vervangen. Heel wat natuurbeleidstaken worden door het Rijk ondergebracht bij de provincies. Voor de onder de Europese vlag beschermde Natura 2000-gebieden blijft het Rijk verantwoordelijk. Hoe gaat het dan verder met al die andere natuur en natuurgebieden? De zorg voor de natuur wordt voor het grootste deel gedelegeerd naar de provincies, die dus naar eigen inzicht kunnen handelen. Hoe dat gaat blijkt uit het ganzenbeleid. Er is geen centrale aansturing en verantwoordelijkheid meer. De vaderlandse natuur heeft een 'intrinsieke' waarde wordt betoogd. Wat moeten we ons daarbij voorstellen? Hetzelfde geldt voor de uitspraken van de staatssecretaris dat de natuur waardevol is van zichzelf en dat mens en maatschappij er niet altijd economisch van hoeven te profiteren. Ondertussen is in de praktijk te zien hoe alles in zijn werk gaat. Kaalslag vindt plaats. Er wordt gekort op subsidies voor natuurbeschermingsorganisaties. Die moeten hun broek zelf maar gaan ophouden. Vrijwillige boswachters nemen soms taken over. Overal worden functies opgeheven. Ook overheidsinstanties, waaronder Staatsbosbe-

heer (SBB) moeten inleveren en dat geldt eveneens in de provincies, zoals bij Landschap Noord-Holland. Talloze vrijwilligers zetten zich overal belangeloos in. Zelfs non-gouvernementele organisaties (ngo's) die zich met natuur bezighouden en onafhankelijk opereren van de overheid hebben het zwaar. Bij de Samenwerkende Vogelorganisaties Nederland (Sovon), heeft men al personeel moeten ontslaan.

Op diverse manieren tracht men geld te genereren. Bij Natuurmonumenten heeft dit geleid tot een peiling of bezoekers bereid zijn om te betalen voor de toegang tot haar natuurgebieden. Staatsbosbeheer heeft een verkennende studie laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor verblijfsrecreatie in de Oostvaardersplassen. Dit komt er op neer, dat er lodges of een hotel aan de rand van dit gebied gebouwd zouden kunnen worden. Uit de opbrengsten van de exploitatie zou dan een subsidievrije natuur mogelijk kunnen zijn. Op kleinschalige wijze proberen organisaties de kortingen op subsidies te ondervangen. Dit doen zij door inkomsten te verkrijgen uit de verkoop van scharrelvlees, schapenwol of hout voor de open haard. Verder zijn er initiatieven voor de aanleg van natuurbegraafplaatsen. Het Goois Natuurreservaat is op zoek gegaan naar partners op het vlak van terreinbeheer. Dit heeft geresulteerd in een haalbaarheidsstudie voor samenwerking met het drinkwaterbedrijf PWN.

Al met al lijken er geen wenkende perspectieven te zijn voor de natuur.

Penlijster

Na bijna 40 jaren weer broedgevallen van de velduil in de Eempolder.

Ger- Jan van Loenen

Op 2 november 2013 zijn velduilen waargenomen in de Kampen. Later zijn tijdens de winterperiode meer keren velduilen in de Eempolder gesignaleerd, met een piekaantal van twaalf exemplaren in de maand februari bij de Zomerdijk (Volkersweg-Korte Maatsweg). In eerdere jaren was er wel sprake van incidentele waarnemingen. Volgens Vogels tussen Vecht en Eem (pagina 251) was in 1976 het laatst bekende broedgeval in de Eempolder. In 1971 was er in de Maatpolder sprake van twee broedgevallen, waarvan een met 2 en een met 7 jonge velduilen. In de herfst en wintermaanden worden al jaren velduilen waargenomen bij de Eemmond en langs de kust van het Gooi- en Eemmeer. Bij voldoende voedselvoorraad is de velduil zeer winterhard en overwintert hij in koude en gematigde streken. In de winter kan de velduil voorkomen in groepen van enkele tientallen exemplaren.

Velduil
Loenen

Foto: Ger-Jan van

De velduil is een Nederlandse jaarvogel. Dat wil zeggen, dat hij het hele jaar door kan worden aangetroffen. Velduilen zijn echte zwervers. In Nederland geboren vogels trekken soms weg tot in noordelijk Scandinavië en Rusland, maar andere blijven hun leven lang binnen de landsgrenzen. De velduil komt voor in Europa, Azië, Noord en Zuid-Amerika. De noordoostelijke populatie van de velduil in Europa verplaatst zich in september-november voor een deel naar West-Europa. Al zwerfend blijven ze wat langer hangen in gebieden waar voldoende voedsel is te vinden. Daar kunnen ze dan ook blijven overwinteren zolang de voedselvoorraad toereikend is. In oktober verschijnen de eerste trekkers, terwijl de laatste in mei weer zijn vertrokken.

Voorkomen in Nederland

Velduilen broeden al lange tijd in wisselende aantallen in de duinstreek en in moerasgebieden. Sinds de jaren vijftig is in het zuiden en oosten sprake van een dalende tendens. Op de Waddeneilanden en in de Flevopolders daarentegen nam de soort toe. Toen de Flevopolders drooggelegd werden en er akkers op stonden, kwam daar een veldmuizenplaag waarna ineens het gebied vol zat met velduilen. Ze trekken dus naar

plaatsen waar voldoende voedsel is. Flevoland (met een piek van 75 tot 150 paar in 1974) is inmiddels weer bijna verlaten. Het aantal broedparen schommelde begin 90'er jaren in Nederland tussen de 50 en 175 paar, waarvan tenminste driekwart op de Waddeneilanden. In de periode 2000-2008 stelde Sovon vast, dat er nog slechts sprake was van 35-45 broedparen. Met maar 10-15 paren in 2007 leek uitsterven tot de mogelijkheden te behoren. Dit jaar zijn er weinig broedsels op de Waddeneilanden en zijn er meer broedsels op het vaste land (Friesland, Overijssel en Utrecht).

Het gebied van de Eempolders is daarin dit jaar relatief gezien goed vertegenwoordigd. Vanaf de maand maart 2014 ontstond er een min of meer vaste aanwezigheid van velduilen in de Eempolder, nl. rond de Vaartsteeg en de Zomerdijk. Gemiddeld werden elke dag in de avonden vanaf kort voor de schemering 4 a 8 velduilen waargenomen met jaaggedrag, balts of territorium-afbakening/bescherming. Ook het vangen van prooiën (veldmuizen en andere muizen) werd waargenomen. Toen ontstond de idee dat we niet slechts te maken hadden met doortrekkers.

Er was ook in overige delen van Nederland sprake van een zekere invasie, met name in Friesland. Daar werden uit die provincie ca. 50 broedgevallen gemeld. In totaal is het vermoeden dat er dit jaar sprake is geweest van 80 broedparen. In de jaren zeventig en tachtig waren er 100-200 paren aanwezig op de Waddeneilanden, met Ameland als bolwerk.

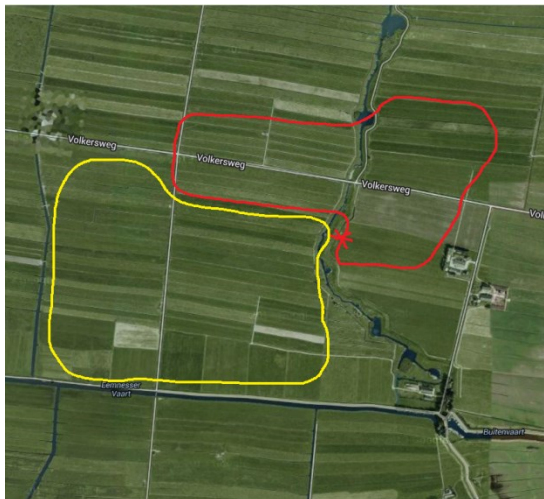
Eempolders in 2014

Tijdens de maanden april en mei van dit jaar werd steeds duidelijker, dat in de Eempolders wel eens sprake zou kunnen zijn van broedgevallen of voorbereidingen daartoe. Vanaf begin april 2014 is er vrijwel dagelijks - met name tijdens de avonden - gemonitord

binnen de toen benoemde twee territoria (figuur 1).

Er ontstonden indicaties van mogelijke broedgevallen op basis van:

- blijvende aanwezigheid binnen de genoemde territoria;
- het gemakkelijk vangen van prooien nu er sprake was van een bijzonder goed muizenjaar en door het vinden van braakballen;
- herhaald baltsgedrag hoog in de lucht met diepe, trage vleugelslagen met een dof 'boeboeboe-geroep' en het klappen van de vleugels;
- afbakenen van het territorium door imponerende vluchten met zeilende kringen, onderbroken door stootvluchten met een hevig samenklappen van de vleugels onder de borst;
- verjagen van andere vogels;
- op min of meer vaste plekken gaan zitten (met name paaltjes).

Figuur 1. Ligging en omgrenzing van de velduilterritoria.

In die periode ontstond er ook de nodige belangstelling van fotografen voor de velduilen aan de Noord Ervenweg en de Volkersweg. Op basis van hiervoor genoemde indicaties zijn er verschillende percelen nader gemonitord en doorgelopen om te zien of er inderdaad nesten waren. Dit met het oog op het reeds gestarte maaiseizoen en het dan beschermen van eventueel aanwezige nesten. Het vinden van nesten van de velduilen is met het doorlopen van de percelen een vrijwel onbegonnen zaak, omdat de velduil zich heel goed verstoppt en pas heel laat opvliegt bij menselijke benadering. Het kan gebeuren, dat hij zelfs helemaal niet opvliegt en dat men er dan langs loopt, maar geen nest ontdekt. De velduil bouwt als het ware een soort van overkapping van grasstengels waaronder dan

gebroed wordt. Dit geeft bescherming en beschutting.

Om de vindkans ter bescherming van nesten en kuikens te vergroten zijn op advies van een deskundige met velduilen (Ben Koks) is over diverse percelen gesleept met een touwt. Dit had in één geval succes in de Maatpolder. Op 16 juni ontdekten Gert Bieshaar en ik een nest. Het betreffende perceel was vanaf 16 juni 2014 na een periode van uitgesteld maaien vrij om te bewerken. We besloten die ochtend toch maar met een touw over het perceel te slepen om het te onderzoeken. Al snel na het starten om het slepen vloog er een velduil op (mannetje). Verder slepend met het touw kwam en nog een velduil tevoorschijn. Deze velduil (vrouwje) was heel lang blijven zitten en liet zelfs het touw over de begroeiing van het perceel heen komen; wij waren er al voorbij. Teruglopend zagen we in het hoge gras verscholen een nest met zeven eieren. We waren zeer verheugd na zoveel maanden. Onmiddellijk werd er actie ondernomen om het nest te beschermen. Dit heeft in overleg met de eigenaar en de Agrarische Natuurvereniging Ark & Eemlandschap geleid tot een verder uitgesteld maaien van het totale perceel, dat een oppervlakte had van ca. 2 hectare.

Uiteindelijk zijn er vier nesten gevonden, waarvan één nest in het oostelijke deel van de Eempolders aan de Loodijk. De overige drie nesten zijn gevonden in ons gebied nl. de westelijke Eempolders. Het ging om twee nesten in de Maatpolder en een nest in de Zuidpolder te Veld. In één nest in de Maatpolder, waarin vier eieren lagen, zijn twee kuikens uitgekomen, maar heeft helaas geen vliegvlugge vogels kunnen voortbrengen. Deze kuikens zijn later dood gevonden in de buurt van het nest zijn. Een nest in de Maatpolder en een nest in de Zuidpolder te Veld zijn wel succesvol verlopen. In beide nesten zijn zeven eieren gevonden. In deze twee nesten zijn respectievelijk vier en vijf kuikens geboren. Later zijn de jonge velduilen rondlopend c.q. zittend waargenomen in de buurt van de nesten.

Ringen van een velduil Foto: Ger-Jan van Loenen

Deze jonge velduilen zijn ook grotendeels geringd. Vermoedelijk was in de Maatpolder al een deel van de kuikens uit het nest voordat zij zouden worden geringd. We gaan uit van een resultaat van negen of zelfs meer vliegvlugge jonge velduilen.

Op basis van de reeds genoemde indicaties, het gemiddeld aantal aanwezige exemplaren ca. 8 à 10, de gevonden braakballen en de aanwezigheid van vliegende jonge velduilen in de maand juni, bestaat het vermoeden dat er meer territoria/broedgevallen geweest zullen zijn. Tijdens het op 21 juni belopen van de Zomerdijk op het gedeelte dat reservaat is van Natuurmonumenten, vlogen vijf velduilen op korte afstand van elkaar op. Van de vijf velduilen waren er twee duidelijk meer volwassen dan de andere drie. Dit was naar ons idee een familie van ouders en drie jonge velduilen.

Kenmerken van velduilen

Foto: Ger-Jan van

Loenen

De velduil lijkt op de ransuil, maar bezit zeer korte oorpluimpjes, die alleen bij opwinding goed zichtbaar zijn. Verdere speciale kenmerken zijn de zwavelgele iris en de donkere omranding van de ogen. Ook de altijd alleen in de lengte gestreepte onderzijde van het lichaam zonder dwarsbanden is opvallend. De basiskleur van de veren is roestgeel aan de bovenkant met een grof patroon van brede donkerbruine vlekken getekend, wat voor een op de grond zittende uil een goede schutkleur geeft.

Aan de onderkant is het verenkleed witachtig geel met donkerbruine strepen opzij. De voeten en tenen zijn tot aan de zwarte klauwtjes dicht van witte veren voorzien. In de vlucht vallen de lichte onderkanten van de lange, slanke vleugels op, die alleen aan de handwortel en aan de punten van de handpenen donker gevlekt zijn. Vaak worden de vleugels bij de glijvlucht boven de

jachtgebieden schuin naar boven gehouden als bij de kiekendief.

De velduil heeft een nomadische levenswijze, daar waar een overvloed aan veld- of andere muizen is. De velduil leeft in open, niet beboste gebieden en is een grondbroeder, ook op productieland. Daardoor is de soort kwetsbaar voor het maaien. Opsporen van nesten en nestbescherming is dan ook van groot belang om tot succesvolle broedsels te kunnen komen.

Het baltsgedrag is opvallend en gaat gepaard met onder het lichaam samenklappende vleugels en een soms langdurig hoog vliegen met vaak goed hoorbare geluiden ('boe, boe, boe').

Er worden 5 à 9 eieren gelegd in hoog gras of ruigte, waar voldoende dekking en beschutting is. De tijd tussen het leggen van de eieren bedraagt meestal twee dagen.

Vandaar ook dat de grootte van het jong van het eerste ei gedurende de eerste weken nogal kan verschillen van dat van het laatste ei. De broedduur is 26 dagen. Tijdens het broeden is het vrouwtje zeer honkvast en verlaat zelfs bij menselijke benadering niet snel het nest. Bij het naderen van het nest ten behoeve van het ringen bleef het vrouwtje onbeweeglijk zitten met de oorpluimpjes goed zichtbaar vanwege de spanning. Indringende rivalen worden aangevallen en verdreven zoals kraaien en roofvogels. Herhaaldelijk is waargenomen dat kraaien, meeuwen, kiekendieven en buizerds werden aangevallen en verdreven.

Ook zijn er waarnemingen dat de velduil buizerds aanvalt, die op een paaltje zitten, maar dat de buizerd kennelijk niet geïmponeerd is en stoïcijns blijft zitten en eerst na herhaaldelijke aanvallen vertrekt.

Op percelen waar weidevogels broedden en waarover de velduil laag vloog was er sprake van verjaging door grutto's en Kieviten.

Alleen wanneer de velduilen het idee hadden dat het alleen om overvliegende vogels ging, werd er geen actie ondernomen. Dit betrof in de avond veel bruine kiekendieven, die vanuit de Zuidpolder te Veld in de richting van het Eemmeer vlogen naar hun slaapplek. Ook werd de schrijver van dit artikel verdreven via schijnaanvallen met alarmroepen bij het te dicht naderen van reeds rondlopende jongen. Het broeden kan al in maart beginnen en kan met tweede legsels voortduren tot in augustus. Het laatste nest werd rond 15 augustus verlaten door de laatste twee jonge velduilen. Het vrouwtje broedt alleen en het mannetje houdt de wacht en voert voedsel aan. Na ongeveer twee weken verlaten de jonge velduilen het nest, maar blijven nog wel in de buurt van de ouders, door wie ze nog gevoed worden. Ongeveer vijf weken na het uitkomen van het ei zijn jonge velduilen vliegvlug. Vaak

blijven de ouders en jongen nog wel enige tijd in familieverband.

Het vrouwtje is zwaarder dan het mannetje en weegt gemiddeld 420 gram, het mannetje weegt gemiddeld 350 gram. Het onderscheid qua geslacht is moeilijk te maken. Het mannetje heeft een lichter gekleurd verenkleed.

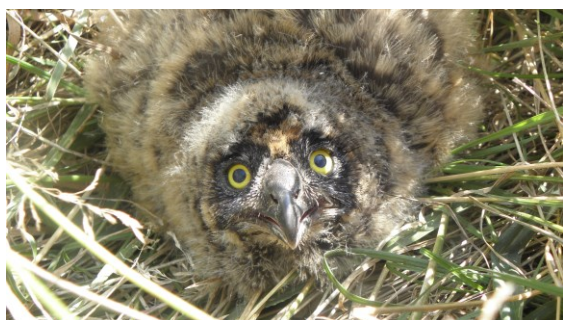
De spanwijdte van de vleugels is ongeveer 100 cm.

De gemiddelde ouderdom is 10-12 jaar.

Het voedsel van de velduil bestaat vooral uit veldmuizen, andere muizen en kleine vogels.

De velduilen doen ook aan proviandvorming. Aan de randen van de nesten werd meestal als proviand twee tot drie dode muizen aangetroffen. Er waren zeer veel veldmuizen.

Op sommige plekken werden op 1 m² ongeveer 20 á 30 muizengaten geteld.

Velduil op nest
Loenen

Foto: Ger-Jan van Loenen

Op basis van herhaalde waarneming is de indruk ontstaan dat de uilen pas op de avond na het intreden lichte schemering voor hun eigen prooi zorgen en eerst later, in de nachtelijke uren, voor hun kroost aan de slag gaan. Waarnemingen tijdens de avond en in de nacht van 23 juli met reeds rondlopende jonge velduilen op nestperceel bevestigen dat beeld.

Uitrusting van de velduil voor de duisternis

Bij het waarnemen van de velduilen vroegen wij ons wel eens af hoe het mogelijk was dat de velduil— naast de aanwezigheid van volop muizen— zo effectief en efficiënt kon jagen. Het geheim ligt in zijn uitrusting.

Uilen zijn voor het overgrote deel vogels van de schemering en het donker. Terwijl andere vogels de nacht doorbrengen als vredig ademende veren balletjes, moet de uil in die tijd aan de kost zien te komen. Hij moet voldoende voedsel vinden om in leven te blijven als onder de nachtelijke hemel weilanden of moerassen in het gunstige geval vaag verlicht worden door de zilveren glans van de volle maan. De velduil is ook overdag wel actief, maar toch grotendeels vanaf de schemering. Uilen zijn uitgerust met verfijnde

zintuigen voor het ontdekken en vangen van hun prooi.

Deze uitrusting bestaat uit:

- Grote gevoelige ogen die zijn ingericht om binoculair te zien d.w.z. beide ogen ontvangen tegelijkertijd een identiek beeld centraal op het netvlies;
- Gevoelige oren, die zijn afgestemd op de geluiden die de prooi maakt. De hoog ontwikkelde oren maken het mogelijk dat de velduil evenals de kerkuil in (bijna) volledige duisternis een levende prooi kan vangen. Dit gebeurt alleen als de muis maar door piepen of ritselen met een blad of grasspriet de vogel een aanwijzing geeft over zijn verblijfplaats;
- Een sterke scherpe gebogen snavel voor het grijpen en uiteenrukken van de prooi. Verder brede en lange vleugels voor de manoeuvreerbaarheid met geluiddempende veren. De vleugels zijn van ruime afmeting, zodat hun gewicht bij het vliegen is verdeeld over, en wordt gedragen door, een betrekkelijk groot oppervlak. Een velduil van ongeveer 400 gram heeft een vleugeloppervlak van ongeveer 1600 cm². Een gewicht van ongeveer een pond wordt dus gedragen door een oppervlak gelijk aan ongeveer drie vellen foliopapier, wat betekent dat de belasting van de vleugels 1 gram per ongeveer 3,5 cm² is.. De geringe belasting van de vleugels leidt tot een lichte, veerkrachtige en geruisloze vlucht.
- Klauwen die wijd uiteen gespreid kunnen worden; machtige wapens voor het slaan en grijpen van een prooi.

Slot

We hebben dit jaar veel kennis en ervaring opgedaan en hopen die in de komende jaren nog meer en beter te kunnen inzetten voor de bescherming van de nesten en de kuikens. Hierbij is de samenwerking met en de betrokkenheid van de boeren onontbeerlijk. Deze verdienen ook zeker een pluim voor hun engagement. Ook het loonbedrijf Post toonde zich zeer betrokken. Een werknemer hiervan ontdekte het nest in de Zuidpolder te Veld en het bedrijf droeg het verdere beheer over aan onze weidevogelgroep.

Verder waren ook Gert Bieshaar en Dirk Prop in prettige samenwerking nauw betrokken bij het monitoren en bij de nestbescherming van de velduilen. Dank ook aan Luuk Draaijer en Ed Veling voor hun veelvuldig enthousiast gezelschap bij het spotten en de boeiende en waardevolle uitwisseling van vogelkennis.

Geraadpleegde literatuur

Sparks, J. & Soper, T 1972. Uilen – Natuurlijke en onnatuurlijke historie. Wetenschappelijke Uitgeverij, Amsterdam.

Mebs, T. 1987. Uilen van Europa. Thieme, Zutphen.

Versluys, R.M. 2002. Velduil *Asio flammeus* pp.282-283 in **SOVON Vogelonderzoek Nederland.** Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.- Nederlandse Fauna 5. Nationaal Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Voous, K. H.: Owls of the Northern Hemisphere. Collins, London.

D.A. Jonkers, R.A. Kole & J. Taapken 1987: Vogels tussen Vecht en Eem, Hilversum: 251

Liefde voor 'de' vogel

Carel de Vink

We gingen een dagje fietsen in Brabant. In de buurt van Oisterwijk streken we neer op een terrasje. Net binnen de ingang van het restaurant ontdekte ik opgezet jachtwild, waaronder naast een ree, een fazant en een stoffige korhaan! Het idee dat deze zeldzaamheid tot dertig jaar geleden nog als jachttrofee gold, en nu nog staat te prijken als sfeerbepalende aankleding van het interieur van een bosrestaurant. Een in ons land ernstig bedreigde vogelsoort als pronkstuk!

Als ik eerlijk ben, is mijn vogelhobby doortrokken van leerervaringen en wonderlijke raakvlakken met pseudo-vogelliefhebbers. Mijn laatste familiegroep patrijzen in onze regio bewonderde ik in 1977 samen met een 'plezierjager'. Nee, hij schoot beslist in het Gooi geen patrijzen of houtsnippen. Deed hij dat elders wel? Wat schoot hij hier? Geen idee, maar ik kreeg wel veel informatie over het voorkomen van diverse vogelsoorten in de toen nog voor mij nieuwe omgeving. Dat sloot aan bij mijn ervaringen als kind. Van een beroepskooiker in ruste kreeg ik vleugels van wilde eend en wintertaling. Die werden dus bepaald niet geringd losgelaten. Hoe zo 'in ruste'? Met een jachtopziener ging ik op zoek naar vos en nachtzwaluw. Een valkenier stuurde me veren van roofvogels die hij hield: havik en slechtvalk en ook van prooien: patrijs en goudplevier! Bovendien had hij ter revalidatie een smelleken en een wespendif. Als kind stond ik buiten iedere discussie over natuurbescherming en jacht.

Ik leerde van een heuse vogelstroper dat ik meer kon leren door goed naar vogels te kijken dan door het bekijken van plaatjes of het lezen van beschrijvingen in een vogelgidsje. Voor mijn verenverzameling bezocht ik regelmatig een voliërouder die naast tropische vogels ook 'wildzang' hield: putter, kneu en sijs. Die verenverzameling heeft de tand des tijds niet doorstaan. Van zulk bederf zal de verzamelaar van een klutensnavel geen last gehad hebben. De voor mij als tiener zeldzame kluit vond ik niet alleen dood, maar bovenal zonder snavel. Later had ik een collega die als souvenirs in een vitrine naast de vervelling van een pofadder en het rugschild van een Griekse schildpad ook schedels van diverse soorten sterns en meeuwen uitgestald had, gewoon in haar woonkamer. Daar tussenin konijnenkaakjes en wat schedeltjes van kleine zangertjes.

Het was vroeger heel gewoon om als bewijs een zeldzame vogel te 'verzamelen'. Een snoodaard als de veel geroemde Snouckaert von Schauburg¹, tijdgenoot van Thijssen, zag daar niets verkeerd in. Hij verzamelde vogels met zijn geweer om ze vervolgens te kunnen beschrijven en opzetten. Ook het aanleggen van een eierenverzameling was vroeger heel gewoon. Ik zie mij nog als negenjarige in een schoolgebouw staan, met mijn neus tegen een glasplaat, waarachter eieren hingen van merel, zeekoet en winterkoning. Als extra bezienswaardigheid waren daar het ei van struisvogel en kolibrie aan toegevoegd. Mijn plakboek met veertjes van 'Vlaamse' gaai, groenling en grasparkiet viel erbij in het niet. Mijn schoolvriendje spaarde vogelplaatjes van Rizla+. Die werden geplakt in een album met uitvoerige beschrijvingen. Zijn vader was een stugge roker. Mijn vader ook, maar die zwoer bij een ander merk sigarettenvloei. De dubbele plaatjes kreeg ik. Verder spaarde ik lucifermerken en postzegels met vogelafbeeldingen. Dat gebeurde een beetje lukraak: het ging om de plaatjes en de competitie met mijn vriendje. Voor het serieuze verzamelen van vogelkunst ontbreekt mij het budget nog steeds. Een Hondecoeter² zal je bij mij niet aantreffen...

Tegenwoordig kom ik ook heel andere verzamelaars tegen. Ringers houden hun lijst van 'handsoorten' bij. Vogelfotografen hebben hun eigen scores. Net als geluidsjagers, die ernaar streven van zoveel mogelijk soorten opnames te maken van zang, lokroep, vluchtroep, alarmkreet, enz. Het verzamelen van nesten is uit de tijd. Wie heeft er nog een oud ooievaarsnest in zijn logeerkamer staan?

¹ René Charles Baron Snouckaert von Schauburg (1857 – 1936); ornitholoog

² Melchior d'Hondecoeter, 17e eeuwse vogel- en stillevenschilder

Het grappige is dat ik ook wel 'vogelinteresse' tegenkom bij mensen die niets met vogels hebben. Bij een afhaalchinees hing een ingelijste pagina uit een Engels vogelboek met prachtige afbeeldingen van gorzen. Inmiddels is de wand beschilderd met een vliegende draak, die vijfmaal zo groot is als het verdwenen kleinood. De babykamer van een kennis werd behangen met geel behang vol pimpelmezen. Voor de sier en de sfeer. Vogels vertegenwoordigen ook merken. De kiekendief op een Peugeot, de vogel op Hop taxi's, de zwaluwlucefiers en het sneeuwhoen op Schots gedestilleerd. Als symbool doet de duif het goed als pinksterduif en vredesduif. En niet te vergeten de ooievaar en zijn link met een pasgeboren kind. Waarschijnlijk was ook meer de symbolische betekenis de oorzaak van een wonderlijk fenomeen. In een Gooise woning trof ik letterlijk alles aan in het teken van uilen. Deurbel, deurknop, vazen, wandbekleding en de sierlijst om de spiegel. Ook het design op het theekopje, het visitekaartje en briefpapier. Evenals het motief van de gordijnen en de houten boekensteunen in de kast. Alles was verrijkt met afbeeldingen van uilen. Modern en

klassiek, maar toen ik terloops iets zei over soorten uilen, werd ik vreemd aangekeken. Steenuil, bosuil? Een uil was toch gewoon een uil? Het idee van een uilennestkast in de tuin leek hen wel aan te spreken, maar... herrie in de nacht, nee dan toch maar liever niet! Dergelijke hobbyisten zullen er niet wakker van liggen als het met hun lievelingen in de natuur niet goed gaat. Voor hen zijn vogels niet meer dan een abstract begrip. Vogelzang hoort thuis in een film of wordt in bewerkte vorm terug gehoord in de muziek van een balletuitvoering. In het bos horen ze de vogels niet eens! Wat dat betreft had de vogelstroper met zijn vangkooien meer gevoel voor de natuur. De jager, die hoopte dat niet een van zijn vakbroeders de laatste klucht patrijzen bij Naarden zou afschieten, begreep iets van het belang om vogels te beschermen. Het waren de wilsterflappers en eierzoekeers in Friesland die de achteruitgang van weidevogels het eerst opmerkten. Tegenstrijdig: jacht en bescherming. Maar als vogelliefhebber zou je de jager graag willen aanspreken op dat ene raakvlak wat menig verzamelaar mist: liefde voor de levende natuur.

Overzicht ledenmutaties

Adreswijzigingen

S. Vermaas 3739 NB Hollandsche Rading
BA. Vermaas 3739 NB Hollandsche Rading

Opgezegd

W. Schoeman-Van Rijn 1261 VS Blaricum

Nieuwe broedwand voor oeverzwaluwen in Zanderij Crailoo

Jelle Harder

In de Zanderij Crailoo van het Goois Natuurreservaat is al een flink aantal jaren geleden een broedwand voor oeverzwaluwen aangelegd. In de beginjaren leverde dat ook broedgevallen op. De laatste jaren tonen oeverzwaluwen echter geen belangstelling meer voor die broedwand.

Zanderij Crailoo, oude situatie oeverzwaluwrand

Bouw oeverzwaluwrand

In samenwerking met de eigenaar van het gebied, het Goois Natuurreservaat (GNR), is de wand indertijd opgebouwd door langs een dijkje een pakket lemige grond aan te brengen, waarin de zwaluwen hun nestgangen konden graven. Een aantal vrijwilligers was aan het begin van elk jaar druk bezig om de oude wand zoveel mogelijk in goede conditie te houden. Daarbij werden met de schep ingestorte delen weggehaald en de wand zo steil mogelijk afgestoken. Op andere momenten werd door het GNR een enkele keer een minikraantje ingehuurd om de wand te herstellen.

Het voortdurend afsteken van de wand leidde er toe dat de dikte van de leemlaag steeds smaller werd.

Gaandeweg het broedseizoen was het eigenlijk ook nodig om de begroeiing die er op kwam weg te halen. De wand raakte steeds meer begroeid, de oeverzwaluwen kregen het lastig om hun nestgang te graven of te bereiken.

Oplossing een kunstwand

Al langer was het daarom de vraag wat er met de oude oeverzwaluwwand in Zanderij Crailoo gedaan moest worden. De laatste jaren kwamen er slechts kleine aantallen oeverzwaluwen broeden, of ze waren geheel afwezig. Op mijn voorstel, om op dezelfde plaats een betonnen kunstwand voor oeverzwaluwen te bouwen, werd vrijwel direct positief gereageerd door het GNR.

Direct daarna ben ik eind 2013 gestart met de voorbereidingen: het opstellen van een goed plan met begroting, aanvragen van subsidies, offertes laten maken door de aannemer en andere leveranciers en het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de gemeente Hilversum. Voordat een vergunning verleend is ben je zo drie maanden verder. Al deze zaken vragen dus veel tijd.

Nadat de subsidies waren toegekend en de omgevingsvergunning verleend, zijn de materialen besteld. Het GNR begon direct met het verwijderen van een aantal bomen zodat er een goede en veilige toegang tot de werkplek mogelijk was. Op 6 oktober 2014 startte de uitvoering van de aannemer en aan het einde van de volgende dag was de wand gereed! Dat alles zo snel en vlekkeloos is verlopen, is mede te danken aan de ervaring die begin 2013 is opgedaan bij de bouw van een

vergelijkbare wand op de rioolwaterzuivering in Huizen.

De klus is klaar

Wat nog restte was het uitvoeren van een aantal kleine werkzaamheden bij de wand. Zo moesten alle nestgaten nog met grond afgevuld worden, de reservegrond afgedekt en gronddoek aan de oever worden vastgezet. Als bijzonderheid is te melden dat de betonnen keerwanden met water, met daarin een beetje modder, zijn bestreken. Het effect hiervan is dat de wand nu minder schittering vertoont en doffer is geworden. Daarmee is hij wat minder opvallend in de omgeving.

Al deze werkzaamheden zijn op 18 oktober bij zeer mooi weer uitgevoerd door 14 vrijwilligers. Vanaf nu wordt het spannend om te zien hoe de oeverwaluwen in 2015 op deze vernieuwde broedwand gaan reageren!

Dank

Realisering van een dergelijk project valt en staat met de medewerking van diverse instanties en personen. Mijn grote dank gaat daarom uit naar:

- De financiers van het project: Landschap Noord-Holland, Dineke Sluijters Vogelfonds van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken en Vogelbescherming Nederland.
- Goois Natuurreservaat. Dit leverde de nodige hand- en spandiensten door de medewerking van Poul Hulzink, Gerrit Kremer en Melvin Scholten.
- De vrijwilligers die op 18 oktober mee hielpen. Dit zijn: Anja Schuitema, Antoine Sterk, Ben Bokdam, Dick Jonkers, Dolf Heringa, Ellen de Moel, Els Bot, Hilde Veenstra, Jelle Harder, Jos Harnes, Paulien Saalbrink, Ronald Kuijpers, Ton ten Velthuis en Wim Bary.

Foto's Jelle Harder

Oeverwaluwwand Zanderij Crailoo

De wand bestaat uit 9 keerwanden die elk 2,5 m hoog zijn en 2 m breed. Aan een zijde is een hoekwand geplaatst van 1 m breed. De totale lengte van de wand is daarmee 19 m. In elke keerwand zitten 12 gaten, totaal dus 108 gaten om een nestgang in te graven. Achter de nestgaten is een pakket licht lemige grond aangebracht, zgn. Wieringer vlaak. Opzij van de wand is een klein depot met circa 5 m³ reservegrond om gebruikte nestgaten later weer te vullen. Aan de voorzijde van de wand en bovenop is gronddoek ingebracht om hinderlijke begroeiing tegen te gaan.

Oeverzwaluwen
Poel

Foto: Paul van der

Resultaten van tellingen en ringonderzoek in 2014 bij broedende oeverzwaluwen tussen Vecht en Eem en in enkele andere gebieden

Dick A. Jonkers

Opnieuw is er een zwaluwenseizoen voorbij. De monitoringreeks wordt steeds waardevoller. Vanaf 1978 - inmiddels dus al 36 jaar - houden we ons onafgebroken bezig met het tellen van het aantal broedparen van de oeverzwaluwen in het Gooi en enkele gebieden daarbuiten. Behalve dat de resultaten altijd gepubliceerd zijn in *De Korhaan*, zijn zij ook altijd doorgegeven aan Sovon voor de kolonietellingen van het broedvogelmonitoringproject (BMP). Tegelijkertijd is het uitgevoerde ringonderzoek onderdeel van een RAS-project (Recapture Adult Survival) van het Vogeltrekstation in Wageningen. In het onderstaande wordt verslag gedaan van de resultaten in 2014.

Oeverzwaluw

Foto: Paul van der Poel

Het weer in het broedseizoen

De maandoverzichten van het KNMI geven een goede indruk van de weersgesteldheid in Nederland tijdens het broedseizoen. Hieruit valt af te leiden of dit van invloed zou kunnen zijn geweest op het moment van vestiging en het verloop van het broedseizoen.

April was zeer zacht, met gemiddeld over het land een normale hoeveelheid zon en neerslag. Mei werd geschetst als een natte maand met normale temperaturen en hoeveelheid zon.

Er waren grote verschillen in de hoeveelheid neerslag; lokaal was het extreem nat. In juni

was het vrij warm, vrij zonnig en vrij droog. Nadat het eerst zonnig en zomers warm was, werd het later koeler. De maand juli kenmerkte zich door zeer warm weer en een vrijwel normale hoeveelheid zon, maar was toch vrij nat. Voor de oeverwaluwen was dit alles geen ongunstige situatie.

Kolonies

In het gebied tussen de Vecht en de Eem waren dit jaar zes oeverwaluwkolonies aanwezig; eenzelfde aantal als in 2012 (figuur 1). In vergelijking met 2013 (Jonkers 2013) waren dat er drie minder. Tussen de kolonies van 2014 bevond zich er een die in voorgaande jaren ontbrak, maar waar wel eerder was gebroed.

Van Vecht tot Eem vestigden zich 643 broedparen; in 2013 waren het er 417. Het aantal paren in 2014 ligt ongeveer op het niveau van 2011. In dat jaar zijn 631 paren aangetroffen (Jonkers 2011).

Vechtplassengebied

Keverdijsche en Overscheense Polder bij Naarden.

In 2009 is op dezelfde plek bij de Kieftkampen ook al eens een kolonie gevonden. In latere jaren was deze onbezet door overmatige begroeiing. Bij controles vanaf de openbare weg zijn er daarna nooit rondvliegende oeverwaluwen gesignaleerd. In 2014 echter waren er wel broedparen aanwezig en is een totaal aantal van 73 nesten vastgesteld.

CITO in Nederhorst den Berg

De eigenaar van het transportbedrijf, waarop de grondhopen zich bevinden, zorgt er ieder jaar voor dat de oeverwaluwen niets in de weg wordt gelegd. Op 5 mei zijn daar 73 gegraven gangen gevonden. Het resultaat was uiteindelijk een grote kolonie met maar liefst 180 nesten.

Het Gooi

Oostdijk Naarden

Langs de A1 t.h.v. de parkeerplaats Oostdijk bevindt zich een kunstwand, die daar jaren geleden is gebouwd door Rijkswaterstaat. Als gevolg van achterstallig onderhoud is er overhangende begroeiing en groeien er planten uit de gaten in de wand. Ook het voorterrein, belangrijk voor af- en aanvliegen is niet altijd goed gemaaid en er blijft vlak voor de wand hoge begroeiing staan. Bij een controle in mei is de wandbegroeiing zoveel mogelijk verwijderd. Verder zijn planten uit de wand verwijderd en gaten opgevuld. De situatie die hierna ontstond was nog niet ideaal, maar had

wel tot gevolg dat vier paren zich vestigden.

RWZI Huizen

Voor de tweede achtereenvolgende keer deed de kunstwand het bijzonder goed op het terrein bij de rioolwaterzuivering (RWZI). Alle nestgangen waren voor de komst van de oeverwaluwen gereinigd met behulp van een grondboor. Het doel van deze actie was oud nestmateriaal en aanwezige nestparasieten te verwijderen. Daarna zijn alle gaten opnieuw gevuld met zand, dat werd aangestampt. Op 28 april zijn graafactiviteiten vastgesteld in 99 gangen.

Nestingang in betonnen wand

Foto: Paul van der Poel

Ook nu weer waren 118 van de 120 nestopeningen uitgegraven en bezet op een totaal van 120 beschikbare toegankelijke gaten. Een daverend succes. Vorig jaar waren er in één gat twee afzonderlijke toegangen uitgegraven naar één nest. Nu is één nest gevonden met maar liefst drie toegangen.

Groeve Oostermeent

Zoals gebruikelijk was de wand voor het broedseizoen gereed gemaakt door vrijwilligers van het Goois Natuurreservaat. Zij staken hem waar nodig af en vulden gaten opnieuw met zand. Op 25 april waren er graafactiviteiten te zien in 34 gangen; op 7 mei zaten er 104 nesten in de wand. Er vond nog steeds aanvulling plaats, want bij hierna volgende tellingen waren het er 135.

Eemland

Raboos

Door Gerard Rigter - een aanwonende agrariër - was de wand voor het broedseizoen weer op verzoek van Natuurmonumenten afgeschraapt met een machine. De oeverwaluwen vonden bij hun aankomst een wand die er pico bello bij lag en vestigden zich er met 128 paren.

Locatie en gemeente	Aantal nesten in 2014	Vestigingsplaats
---------------------	-----------------------	------------------

CITO Horstermeer (Nederhorst den Berg)	180 (68)	grondstort
Keverdijksche Overscheensche Polder	73	grondstort
Oostdijk Naarden	4	kustwand
RWZI Wolfskamer (Huizen)	123 (118)	kunstwand
Groeve Oostermeent (Blaricum)	135 (7)	zandwand
Raboes (Eemnes)	128 (41)	kleiwand
Totaal	643	

Figuur 1. Oeverwaluwenkolonies tussen Vecht en Eem in 2014

Legenda: () aantal nesten in 2013

Onbezette en verdwenen kolonies

A1 bij Muiden

Tijdens werkzaamheden aan de brugoprit het talud van de A1 bij het Amsterdam-Rijnkanaal zagen 24 paren oeverwaluwen kans gangen te graven. Dit deden zij over een lengte van ongeveer 12 meter in een circa 60 cm hoge rand. Zij zijn er helaas niet aan broeden toegekomen.

Rioolwaterzuiveringsinstallatie Horstermeer (Nederhorst den Berg)

Op het terrein van de Rioolwaterzuiveringsinstallatie Horstermeer waren dit jaar geen vestigingen. Het loont de moeite om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor de bouw van een permanente kunstwand.

Hilversumse Bovenmeent (Hilversum)

In de Hilversumse Bovenmeent maakte Natuurmonumenten t.h.v. de Melkmeent/Karnemelksloot een wand van zwarte grond. Daarin groeven 34 paren hun nesten, maar gingen niet over tot nestelen door de grote aantallen planten die uit en over de wand gingen groeien.

Naardermeent

Al jaren achtereen is tegen de klippen op in de Naardermeent (Naarden) geprobeerd de zandwand vrij van begroeiing te houden. Eerst gebeurde dat handmatig, later machinaal. In 2013 broedden er 27 paren die nog een plekje hadden weten uit te graven. Het rendement, afgezet tegen de kosten, de energie die het vroeg en het telkens weer uitlopen van rietwortels, hebben geleid tot het vlak schuiven van de wand. Het bouwen van een kunstwand in dit Natura-2000 gebied was niet mogelijk. Als compensatie voor het verwijderen van de wand stelde Staatsbosbeheer een bedrag beschikbaar van €2000,- als bijdrage in de kosten voor de bouw van een kunstwand in de omgeving. Dit bedrag is toegevoegd aan de financiën die nodig zijn voor de vervanging van de wand op de Golfbaan in het Naarderbos in

Naarden.

Golfbaan Naarderbos (Naarden)

Deze zandwand had dezelfde problemen met begroeiing als die van de Naardermeent, maar dan met andere planten. Er was geen onderhoud gepleegd, omdat er dit jaar een kunstwand zou komen. Doordat de financiële onderbouwing nog niet rond was kon dit jaar de voor het broedseizoen geplande bouw nog niet worden gerealiseerd.

Industrieterrein Naarden-West

Het industrieterrein in Naarden-West bevatte dit jaar geen plekken waar kon worden genesteld. Door de uitbreiding van de A1 met rijstroken zal vestiging in dit gebied steeds moeizamer worden

Zanderij Crailo (Hilversum)

Hier ontbraken mogelijkheden om te nestelen door het voortdurend instorten van de wand, waardoor zich in 2014 al geen broedparen meer vestigden. Ondertussen waren er plannen om op de plek van de bestaande wand een kunstwand te realiseren. Begin oktober is een begin gemaakt met de werkzaamheden, die recent zijn afgerond. Zie het artikel van Jelle Harder elders in dit nummer.

Blaricummermeent (Blaricum)

De oorspronkelijke grondstort langs de Stichtseweg was volledig begroeid en dus ongeschikt. De projectleider voor de woningbouw in het gebied had aan de westzijde van het bouwterrein een nieuwe mogelijkheid gecreëerd, maar die werd geen succes. Er is daarover helaas geen overleg geweest met de Werkgroep Zwaluwenonderzoek. Was dit wel het geval geweest, dan was de kans op bewoning wellicht groter geweest.

Golfbaan Eemnes

Ook dit jaar bleef de zandwand onbezett op de golfbaan van de Goyer Golfclub in Eemnes. Voor zover bekend zijn er nog nooit

oeverzwaluwen gezien bij deze wand.

Caravanpark De Wetering Nieuw-Loosdrecht

Boven in een gronddepot in dit terrein hebben drie paren nestgangen gegraven, maar na deze activiteit niets meer ondernomen.

Maatpolder Eemnes

De wand in de Maatpolder bij Eemnes bleef evenals vorig jaar onbezet.

Aantallen broedparen in andere kolonies

Zoals in voorgaande jaren wordt hieronder een overzicht gegeven van een aantal kolonies buiten het onderzoekgebied. Deze liggen allemaal binnen een afstand op hemelsbreed maximaal 35 kilometer van het Gooi. Door uitgevoerd ringonderzoek bij oeverzwaluwen is bekend dat zij zich nogal eens vestigen binnen die afstand van hun geboortekolonie. Ook dat zij dit doen wanneer ze een tweede legsel hebben.

Twiske Zaandam

De vermoedelijke aankomstdatum bij de kolonie in het Twiske bij Zaandam was 23 maart; dat was 20 dagen eerder dan in 2013. Toch was het pas 9 mei voordat de eerste jongen vooraan zittend in een nestgang zijn gezien. Het totaal kwam uit op 43 eerste broedsels en bij benadering op 29 tweede broedsels. Vergeleken met 2013 was dat een afname. Toen waren er 59 eerste broedsels en 35 tweede broedsels (Ed Staats in voorbereiding).

Ooievaarplas Zeewolde

In de wand van de Ooievaarplas (gemeente Zeewolde), waar in 2013 nog 109 paren huisden, vestigden zich er nu 81 (mededeling Rob Leurs). De oorzaak van de afname is niet bekend; de kunstwand was ruim voor het broedseizoen door de Stichting Flevolandschap weer geschikt gemaakt voor de ontvangst van de oeverzwaluwen. In en vlakbij het dorp Zeewolde bevonden zich ook twee kolonies. Een ervan was een kolonie met 128 vestigingen in een kunstwand; de andere was een kolonie in een zanddepot met 110 paren.

Vebo-wand Bunschoten

Al op 31 maart zijn acht oeverzwaluwen signaleerd bij de nieuwe Vebo-wand in Bunschoten. Drie ervan begonnen onmiddellijk met graven (mondellinge mededeling Wim Smeets).

In de 1108 gaten van deze wand 169 eerste broedsels vastgesteld. Later in het seizoen zijn 252 tweede broedsels geteld. Bruine ratten zorgden voor roofactiviteiten (mondellinge

mededeling Wim Smeets). Zie ook de paragraaf predatie.

Rijswijk (Gld.)

Ook de twee kunstwanden in Rijswijk (Gld.) aan het Amsterdam-Rijnkanaal waren prima in orde.

In het vroeg voorjaar was er onderhoud gepleegd, waardoor zij weer geschikt waren om in te kunnen broeden. In deze wanden vestigden zich in totaal 80 paren (mededeling Frans Hoving).

Predatie

Bij de Vebo-wand in Bunschoten is dit jaar voor het eerst predatie van een nest door bruine ratten vastgesteld. Er zijn onder het oeverzwaluwennest keutels aangetroffen van bruine ratten. Als preventieve maatregel om deze predators te weren, wordt gedacht aan het aanbrengen van schrikdraad bij de onderzijde van de wand (mondellinge mededeling Wim Smeets).

Ringonderzoek

De hieronder gepresenteerde gegevens zijn afkomstig van Engbert van Oort (ongepubliceerd).

Naarmate de reeks jaren die gespendeerd zijn aan het ringen van oeverzwaluwen groter wordt, zijn de resultaten van het vangen en terugvangen steeds belangwekkender. Tijdens dertien vangsessies in 2014 zijn er in totaal 1644 oeverzwaluwen geringd. Hiervan zijn er 1343 exemplaren voor het eerst gevangen en van een ring voorzien. Hiernaast zijn 301 oeverzwaluwen teruggevangen, die al een ring droegen.

In de hierna volgende figuren zijn de vangsten en terugmeldingen vermeld. Bij de terugvangsten buiten ons werkgebied is er één van een oeverzwaluw, waarvan de herkomst in het Gooi lag. Deze vogel was in 2011 geringd bij de CITO in Nederhorst den Berg. Hij werd in 2014 opnieuw gevangen in Zeewolde. Een in Naarden aan de oevers van het Gooimeer geringde oeverzwaluw belandde later in het seizoen in de netten bij de Ooievaarplas (Zeewolde).

In de kolonie op de RWZI in Huizen zat tussen de geringde vogels die werden teruggevangen een 'zigeuner'.

Bij deze vogel was in 2009 een ring omgelegd door een andere ringer. In 2010 werd hij teruggevangen in de kolonie van de Golfbaan in Hilversum; in 2012 was dat het geval in de Zanderij Crailo. Daarna was dat in 2013 en 2014 bij de RWZI in Huizen. De oeverzwaluw was in 2014 dus minstens zes jaar oud en heeft minimaal vijf keer de trekroute afgelegd naar zijn

overwinteringsgebied in Afrika. Dat bevindt zich in de Sahel, in het steppegebied ten zuiden van de Sahara. De oudste

teruggemelde oeverwaluw was tien jaar (Staaiv 2009).

Vangsten in de kolonies in het werkgebied van de Vogelwerkgroep	Aantal gevangen oeverwaluwen
CITO Horstermeer (Nederhorst den Berg)	521
Raboes	120
RWZI (Huizen)	189
Groeve Oostermeent	169
Subtotaal	999
Aantal vangsten daarbuiten	
Ooievaarsplas (Zeewolde)	180
Zeewolde	235
Rijkswaterstaat Rijswijk	230
Subtotaal	645
Totaal generaal	1644

Figuur 2. Aantal vangsten per kolonie.

Herkomstkolonie	Ringjaar en aantal terugmeldingen			
	2009	2012	2013	2014
Lelystad	-	-	4	-
Ooievaarplas Zeewolde	-	1	1	-
Almere	1	-	-	-
Raboes	-	-	2	-
CITO Nederhorst den Berg	-	-	3	-
Frankrijk	-	-	-	2
Groeve Oostermeent (zelfde kolonie)	-	-	-	12

Figuur 3. Herkomst en aantal van in de kolonie Golfbaan Naarderbos (Naarden) teruggevangen geringde oeverwaluwen met ringjaar.

Herkomstkolonie	Ringjaar en aantal terugmeldingen				
	2010	2011	2012	2013	2014
Drontermeer	-	-	-	-	2
Lelystad	-	-	1	3	-

Almere	-	-	1	1	1
Raboes (Eemnes)	1	-	-	-	1
Zanderij Crailo	1	-	-	-	-
Golfbaan Naarden	-	-	-	-	1
België	-	-	-	-	2
Frankrijk	-	-	-	-	2
CITO Nederhorst den Berg (zelfde kolonie)	1	2	19	13	89

Figuur 4. Herkomst en aantal van in de kolonie CITO Nederhorst den Berg teruggevangen geringde oeverzwaluwen met ringjaar.

Herkomstkolonie	Ringjaar en aantal terugmeldingen				
	2010	2011	2012	2013	2014
Lelystad	-	-	-	1	1
Raboes	-	-	1	6	-

Figuur 5. Herkomst en aantal van in de kolonie Raboes Eemnes teruggevangen geringde oeverzwaluwen met ringjaar.

Herkomstkolonie	Ringjaar en aantal terugmeldingen					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Lelystad	-	-	-	1	6	-
Zeewolde	-	1	-	-	-	-
Almere	1	1	-	2	10	-
Raboes (Eemnes)	-	-	-	-	2	1
Golfbaan Naarderbos	-	-	1	-	1	-
CITO Nederhorst den Berg	-	-	-	1	-	1
RWZI Huizen (zelfde kolonie)	-	-	-	-	1	11

Figuur 6. Herkomst en aantal van in de kolonie RWZI Huizen teruggevangen geringde oeverzwaluwen met ringjaar.

Geraadpleegde bronnen

Jonkers, D.A. 2011. Oeverzwaluwen kolonies in 2011. De Korhaan 45 (5): 177-182.

Jonkers, D. A. 2012. Gooise oeverzwaluwenpopulatie in 2012 in een vrije val. De Korhaan 46 (5): 168-172.

Jonkers, D.A. 2014. Broedgegevens van de oeverzwaluwen in het Vechtplassengebied, het Gooi en de Eempolders. De Korhaan 47 (4): 153-158.

Oort, E. van (ongepubliceerd). Vangresultaten van nog ongeringde en terugvangsten van eerder geringde oeverzwaluwen in 2014.

Staats, E. 2014. Oeverzwaluwen in Het Twiske minder succesvol dan in 2013. De Kieft (in voorbereiding).

Staa, R. 2009. Europes Longevity Records. Eurring Website.

Excursieleaders op pad

Dick A. Jonkers

Op zondag 14 september gingen de excursieleaders samen op stap. Uitgangspunt was het verenigen van het aangename en het nuttige. Als excursiedoel fungeerde het Balgzand bij Den Helder. Dit terrein maakt deel uit van het Waddengebied. Bij hoog water verzamelen zich daar op de schorren tegen de dijk en in de waterrijke gebieden daarachter grote groepen steltlopers, ganzen en eenden om er te overtijen.

Bij het Natuur Informatiecentrum 't Kuitje stonden twee excursieleaders van Landschap Noord-Holland klaar om ons te begeleiden. De ontvangst met koffie was meteen een leer-moment. In bakken met water en een zandbodem bevonden zich diverse soorten zeevissen, garnalen en schelpdieren, waar een van de gidsen over vertelde. Veel van die dieren zijn stapelvoedsel voor wad- water- en zeevogels. Heel nuttig voor de uitbreiding van

de kennis over deze organismen, die we kunnen gebruiken wanneer excursies door ons worden geleid op de Waddeneilanden.

Hierna volgde een wandeling achter de dijk naar kijkschermen op de dijk. Op de schorren foerageerden onder meer veel bontbekplevieren, kanoeten en groenpootruiters; af en toe liet zich een zwarte ruiter horen. Ook een jagende slechtvalk was ons deel.

Tijdens de lunch werden het Jaarplan 2015 en het Concept excursierooster voor 2015 besproken. Hierna volgde nog een bezoek aan het waterbergingsgebied bij Twisk. Ook hier weer een jagende slechtvalk. Leerzaam was de discussie over snavelvormen en voedselzoekstrategie. De 64 waargenomen vogelsoorten leverden veel uitwisseling van informatie op, waar de leden van de Vogelwerkgroep weer baat bij kunnen hebben.

Nazomeren met de gaai, vogel van het jaar 2014

Dick Jonkers & Fred van Klaveren

De laatste keer dat wij de gaai in het Gooi e.o. onder ogen namen was het juni. Het was een tijd van jongen groot brengen. Misschien werd er toen ook nog gebroed op een vervollegselsel, als vervanging van een nest dat verloren was gegaan. Wellicht werd er kort getreurd om jongen, die het volwassen stadium niet hebben gehaald. Het leven ging daarna verder. We schetsen een paar mogelijke gebeurtenissen uit het leven van de gaai, maar die zijn niet anders dan bij andere vogels. Dat geldt voor de dagelijkse bezigheden en ook voor grote zaken als de herfsttrek. We lopen alle waarnemingen die jullie hebben ingestuurd even langs en proberen er een lijn in te brengen. Daarbij kijken we naar het gedrag van de gaai en naar het fenomeen herfsttrek. De verspreiding van de soort in het werkgebied zullen we in een volgende Korhaan uiteenzetten.

Tussenstand

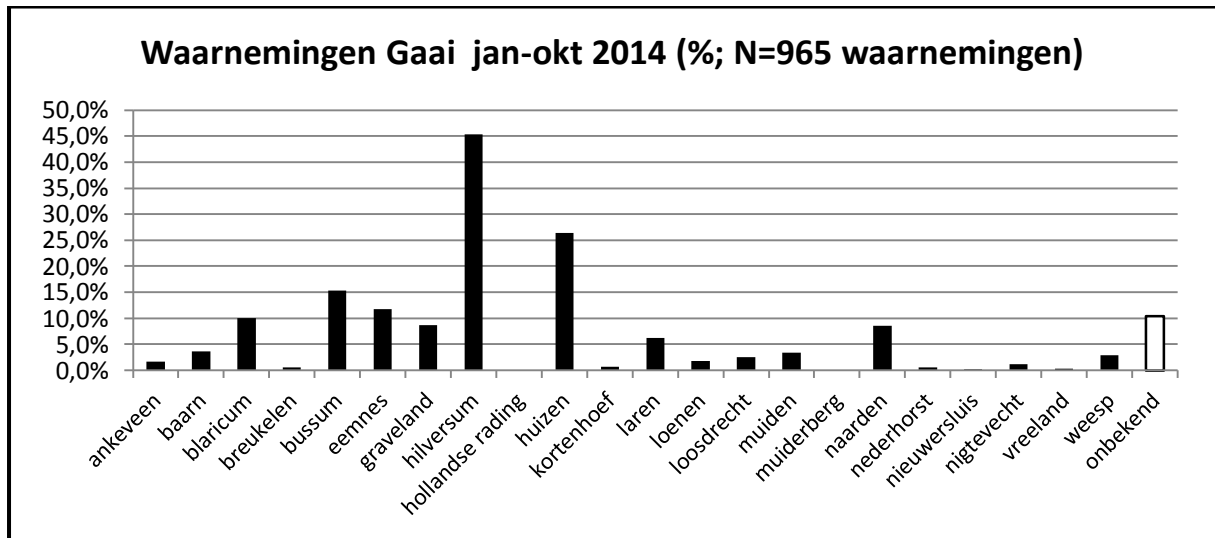
In totaal hebben jullie van 1 januari tot 9 oktober 2014 via de website van de VWG 632 waarnemingen (65%) gemeld. Jullie hebben wederom veel werk verzet door zoveel

waarnemingen van de gaai door te geven. Chapeau dus voor de waarnemers! Voor deze terugblik hebben we ook 333 (35%) waarnemingen van www.waarneming.nl gebruikt. In totaal zijn voor deze terugblik dus

965 waarnemingen onder de loep genomen. In de vorige Korhaan hebben we jullie laten zien waar in het werkgebied het zwaartepunt van de waarnemingen was gelegen (Jonkers & Van Klaveren 2014-1 t/m 3). Daar borduren we nog even op voort (figuur 1). Wat opvalt is dat bij 10% van de waarnemingen geen plaats is vermeld. Dat is jammer, want dat had net

een mooie plaats als bv. Bussum misschien wat uit de schaduw van Hilversum kunnen halen. We weten het niet, dus we laten het maar zo. Het Gouden Kalf gaat dus weer naar de Mediastad (45,%), een toename van maar liefst 13% voor Hilversum ten opzichte van het voorjaar.

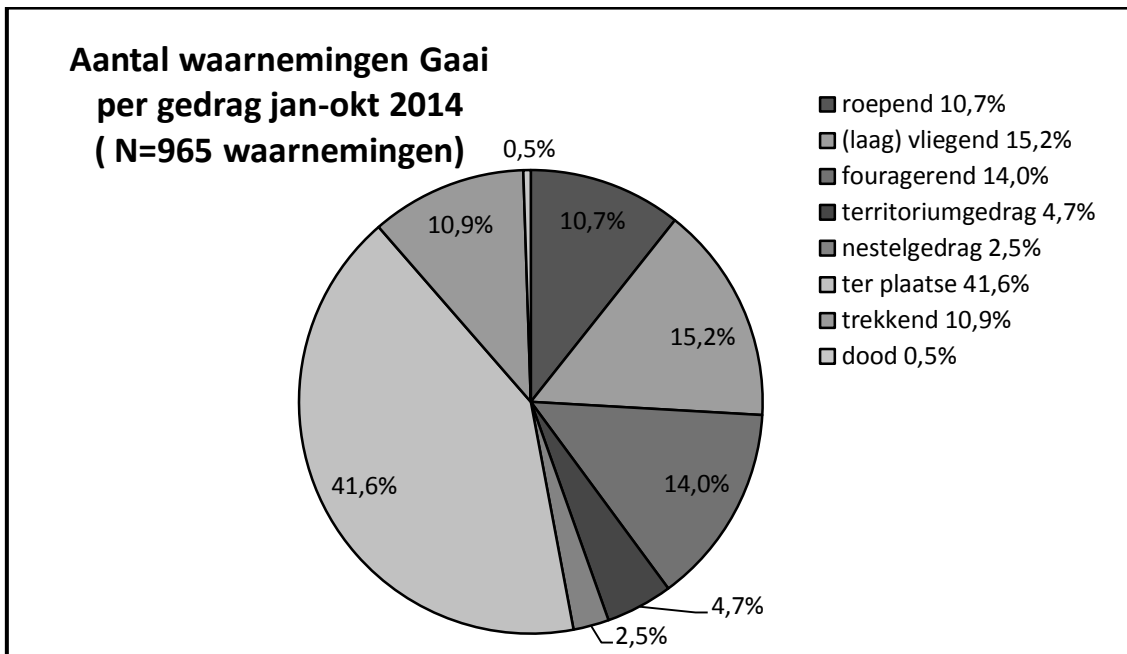
Figuur 1. Aantal waarnemingen (%) van gaaien in het Gooi e.o. in 2014, per plaats.

Weer zijn Huizen (26%, was 17%) en Good Old Bussum (15%, was bijna 8%) twee en drie. De overige plaatsen Breukelen, Hollandsche Rading (eigenlijk provincie Utrecht), Muidenberg, Nederhorst den Berg, Nieuwersluis en Vreeland doen qua waarnemingen bijna niet meer mee (zie ook Jonkers en Van Klaveren in De Korhaan 2014-3). Stoer blijven Eemnes, Blaricum, Naarden en Laren meedoen. Het patroon van de waarnemingen is nauwelijks veranderd ten opzichte van de vorige rapportages. Dat is anders gesteld met de verdeling van de waarnemingen over de stedelijke gebieden en de natuurterreinen in het Gooi e.o. Tot en met juni werd 57% van de gaaien in stedelijk gebied gezien en 43% in natuurgebieden. Bekijken we de ontwikkeling tot oktober van dit

jaar dan vindt er een verschuiving plaats naar het stedelijke: bijna 62% t.o.v. 38% in de natuurgebieden! Zijn we nu toch vergeten om die prachtige natuurgebieden in ons werkgebied te bezoeken! Of komen er echt veel minder gaaien in deze gebieden voor? We komen daar in ons laatste beschouwing over de gaai nog op terug.

Wat doet de gaai zoal?

Wij wilden erachter komen wat de gaai in het werkgebied nog meer doet dan vogelliefhebbers ongerust te maken. Daarom hebben jullie ook het gedrag bij jullie waarnemingen ingevuld (figuur 2). En dat hebben jullie consequent en minutieus gedaan (figuur 2).

Figuur 2. Gedrag van gaaien in het Gooi e.o. in 2014 in % (n=965).

Van januari tot en met (een deel van) oktober 2014 zijn gaaien vooral ter plaatse geweest (bijna 42%). Zijn zij dan zo plaatstrouw of inactief? Dat gaan we nog uitpluizen. Achter het begrip 'ter plaatse' gaan in ieder geval gedragingen schuil als zittend (in boom of struik), badend, uitkijkend op dak van gebouwen of hekwerk. Zes keer werd gezien dat ze daarbij arme kleine vogeltjes in de gaten hielden, of dat ze door diezelfde vogeltjes in de gaten wérden gehouden. Je zal maar een gaai zijn.

Een noot moet worden gemaakt bij het roepen (bijna 11%). Het patroon van de waarnemingen is heel opmerkelijk. Wanneer er in het voorjaar (weken 1 tot en met 15) veel gaaien zijn wordt er veel geroepen. Er zijn standvogels, wintergasten en er vindt doortrek plaats. Zijn veel gaaien uit beeld geraakt? Er wordt gebroed en er is geen trek; dan zijn zij veel rustiger. Met het uitvliegen van de jongen (juni/juli) en vooral met het arriveren van de eerste trekvogels worden ook de oude vogels weer veel actiever. Er wordt dan weer ouderwets met de burens overleg gevoerd (zullen we maar zeggen).

Fourageren is een activiteit die zowel in het voorjaar als in de herfst veel wordt vastgelegd. Erg veel waarnemingen zijn gedaan van gaaien die naar eikels zochten en er mee rondvlogen (4% van de waarnemingen). Vooral in de maand september werd door gaaien erg actief naar eikels gezocht. Vanaf juli zijn gaaien vooral op de grond en in struiken gezien, waar zij insectenlarven, jonge huismussen, zaden (beukenootjes) en vruchten (appels) zochten. De pinda's waren goeddeels vergeten. In september dus vooral op de eikels, waarbij zij zelfs als vliegenvangers fladderend eikels uit de bomen

plukten. Voorwaar een buitengewoon gedrag voor een gaai.

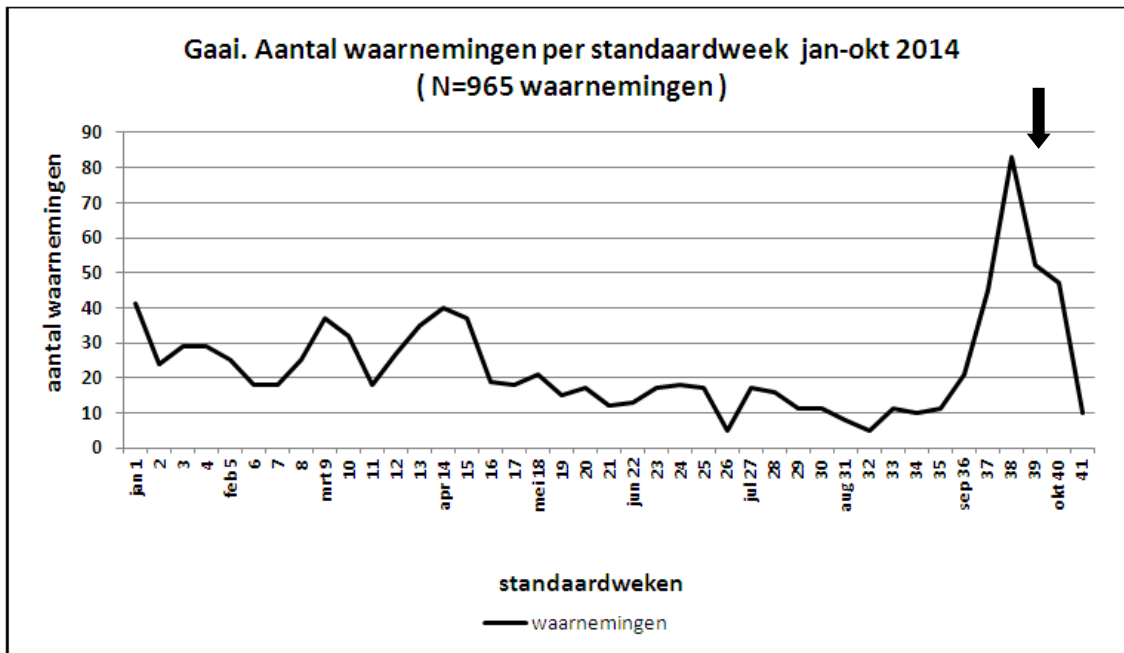
Territorium- en nestgedrag raakte op de achtergrond met het verstrijken van de tijd. Een blik op de nestperiode laat zien dat slechts 2,5% van de waarnemingen daarop betrekking heeft. Ook het aantal waarnemingen nam dramatisch af; gaaien houden zich doorgaans goed schuil in het belang van hun nest en kroost. Een kleine 2 % van de waarnemingen had betrekking op jonge vogels. Niet veel, maar wel voer voor onderzoekers! Zoals afgesproken komen we hier nog op terug in een volgende Korhaan.

Gefladder en stevige herfsttrek

Blijft over het vliegen (ca. 15%) en de trek (ca. 11%). Vliegende gaaien zijn gaaien die vliegbewegingen maken, maar waarvan niet duidelijk is wat hiervan de bedoeling is. Veel gaaien lijken maar wat te doen. Met of zonder eikel, verwarring scheppend bij de vogelaar, die graag meer wil begrijpen van het gedrag van de vogel. Om onderscheid te kunnen maken tussen trek en ter plaatse vliegend is goed naar jullie omschrijving van het gedrag gekeken. Daaruit blijkt nu dat het vliegen van standvogels (dat hoort een gaai graag, hij is namelijk van stand) tussen week 1 en 13 beperkt voor komt. Er is geen reden om veel te vliegen. Dat veranderde eind maart en half april, toen (terugkerende ?) trekvogels zich aandienen en mengden met de standvogels. Datzelfde patroon zien we terug in de nazomer. Van eind april tot eind juni zien we nauwelijks vogels vliegen, maar dat veranderde toen de jongen het nest verlieten en met de ouders rondfladderden in het groene stedelijke gebied. Een korte pauze daarna werd begin september opgevolgd door een

geweldige piek van 8% van de waarnemingen. Het gevlieg was niet van de lucht. Door een flinke trek golf van oostelijke beesten was het

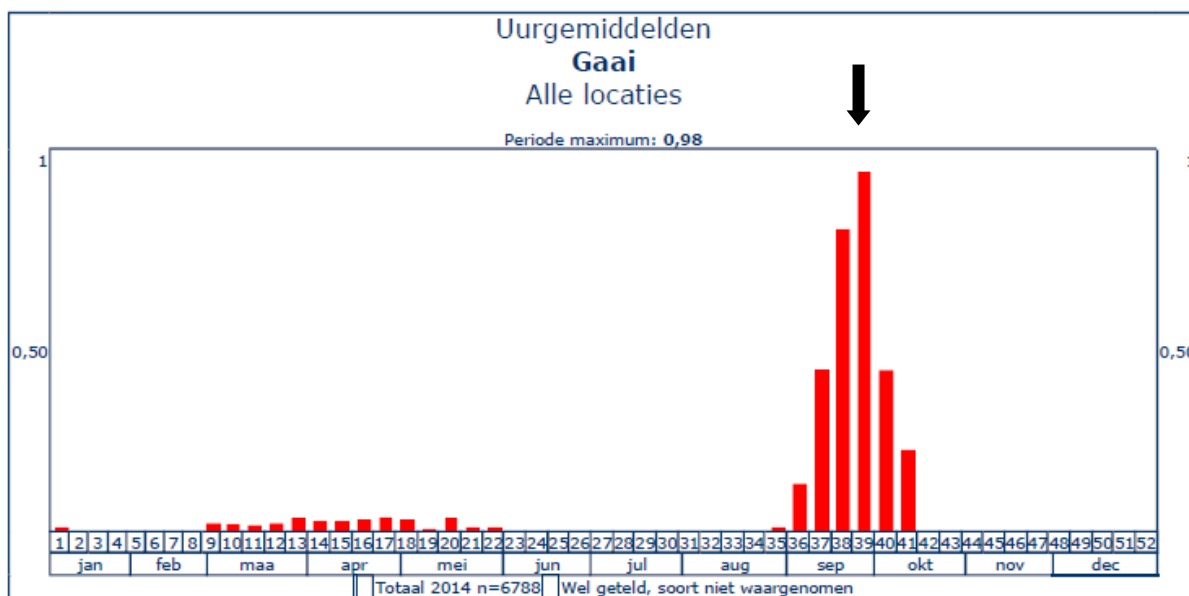
ondoenlijk geworden om onderscheid te maken tussen 'standvogels' en vakantieangers.

Figuur 3. Aantal waarnemingen van gaaien in het Gooi e.o. in 2014, per standaardweek (n=965).

Het bovenstaande is meteen een mooi bruggetje naar de herfsttrek. Want in die zelfde periode tussen week 37 en 40 werden 145 trekvogels geteld (figuur 3). Gezien de grote overlap met de 'plaatselijke' vogels, zullen zich ook onder die groep waarschijnlijk trekvogels hebben bevonden. Uit de landelijke gegevens (LWVT/SOVON, 2002) blijkt de soort in Midden-Nederland vooral tussen half september en begin november door te trekken, met een piek in

week 41. De trekkende gaaien komen dan waarschijnlijk uit Noordoost- en Oost-Europa. Als wij kijken naar het verloop van de herfsttrek van de gaai gedurende dit najaar, dan zien we dat zowel de aanvang als de piek twee weken eerder liggen (figuren 3 en 4, met dank aan www.trektellen.nl voor het mogen overnemen van de gegevens). Tevens blijkt dat jullie waarnemingen vrijwel synchroon lopen met de landelijke gegevens over 2014.

Figuur 4. Uurgemiddelden doortrekkende gaaien in Nederland, per standaardweek (n=6788). Bron: www.trektellen.nl.

Voor het werkgebied wordt de gaai een 'doortrekker in vrij groot aantal' genoemd (Jonkers et al. 1987). Dit betekent een

dagmaximum van 251-1000 vogels. Voor zover wij weten is dit aantal in het Gooi nooit meer vastgesteld. Landelijk echter, kunnen

deze aantallen in sommige jaren met gemak worden gehaald, vooral in de duinen en langs de oostgrens. Er kan dan sprake zijn van een irruptie, een nieuwe naam voor invasie. Gaaien reageren namelijk op het voedselaanbod in de broedgebieden en de traditionele overwinteringgebieden. Bij schaarste vindt dan massale wegtrek plaats in de richting ZW tot WZW, vanuit Scandinavië en West-Rusland. Hetzelfde gedrag zien we bij kruisbek, pestvogel en grote barmsijs. De laatste grote irrupties van de gaai vonden plaats in 1977, 1983, 1988 en 1991 (LWVT/SOVON, 2002). Kijken we naar figuur 3 dan zien we dat de

piek een onmiskenbaar omslagpunt betekent: geen irruptie in 2014.

Dus stoppen met gaaien tellen? Nee, zeker niet. Een gaai zonder staart is geen gaai. Dus gaan we door tot het einde van het jaar en tellen dat het ons een lieve lust is. Ga gerust nog kijken in de natuurgebieden en geef jouw gaaien door. We durfden het haast niet te geloven toen we het hoorden, maar er zijn nog steeds leden die geen gaaien hebben gemeld, maar wel hebben gezien! Klim dus in de computer, schudt je dagboekje leeg en maak de gaai een top-vogel van het jaar 2014!

Geraadpleegde bronnen

Jonkers, D. & F. van Klaveren, 2014-1. Mijn naam is gaai! De Korhaan 48 (1): 10.

Jonkers, D. & F. van Klaveren, 2014-2. Mijn naam is gaai! De Korhaan 48 (2):68-71.

Jonkers, D. & F. van Klaveren, 2014-3. Gaai, vogel van het jaar 2014. De Korhaan 48 (3): 98-101.

LWVT/SOVON, 2002. Vogeltrek over Nederland 1976-1993. Schuyt & Co, Haarlem.

www.trektellen.nl

http://gooi.waarneming.nl/waarnemingen_v7.php?groep=1

Gaai
Brink

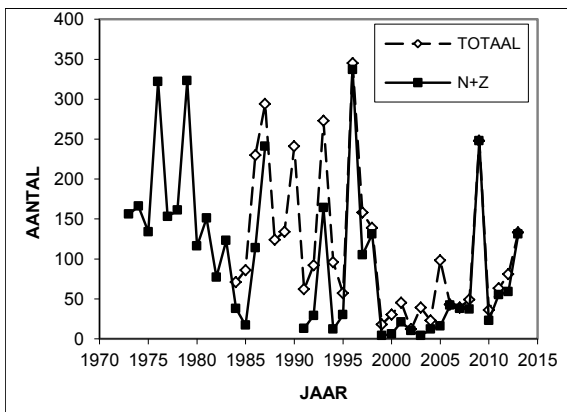
Foto: Bertus van den

Het voorkomen van de kneu in de westelijke Eempolders

Jan Mooij

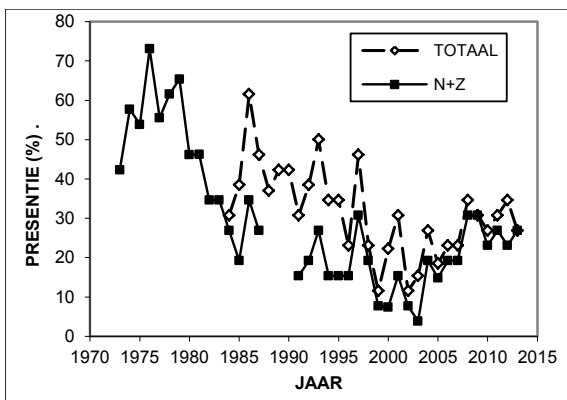
De kneu is een relatief kleine vinkachtige die vooral in agrarisch gebied broedt. Hij prefereert nogal open terrein, maar er moet wel voldoende voedsel in de vorm van zaden aanwezig zijn. Zijn voedsel zoekt hij vaak op de grond en daardoor kunnen ook wel graszaden worden geconsumeerd.

De aantallen waargenomen kneuen per jaar staan in figuur 1. Opvallend is de enorme variatie die een gevolg is van het al dan niet voorkomen van grote groepen. Toch lijkt er een afname te zijn tot ongeveer het jaar 2000, waarna de aantallen weer wat op lijken te krabbelen.

Figuur 1. Totaal aantal getelde kneuen per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen.

Als we naar de presentie in figuur 2 kijken verdwijnt het effect van de grote groepen en blijkt er een duidelijke trend te bestaan. Het beeld van een afname tot net na 2000 en een toename in de volgende jaren is hier veel duidelijker. Ook blijkt dat de presentie de laatste jaren nog veel lager is dan in de eerste jaren van de tellingen.

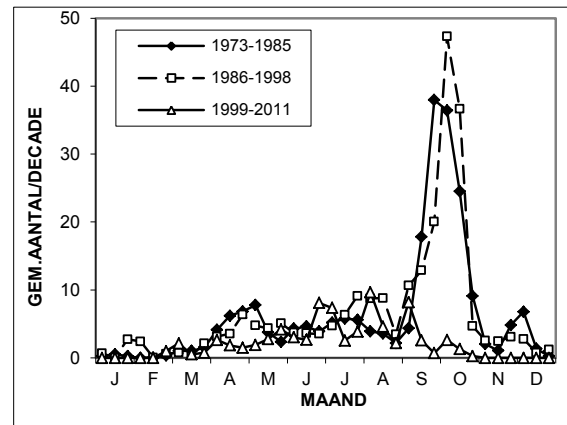

Figuur 2. Presentie van de kneu per jaar. De getrokken lijn geeft de presentie zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale presentie.

De verdeling over het jaar (figuur 3) is in de loop van de tijd nogal veranderd. In de eerste 25 jaar van de tellingen zagen we verreweg de grootste aantallen in september en oktober. Dit is de trektijd van de kneu. We mogen daarom aannemen dat we hier met doortrekkers te maken hadden. Het feit dat het vaak om grote

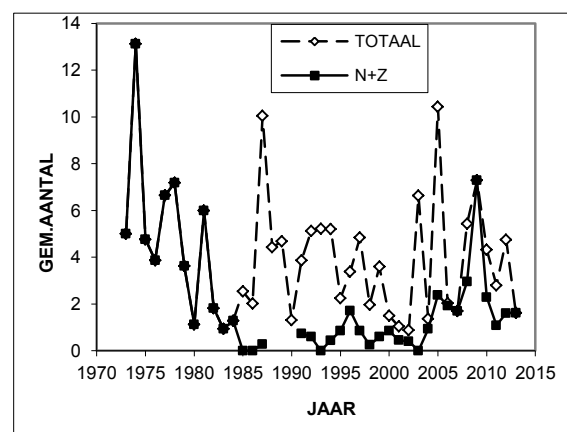
groepen ging wijst hier ook op. Die grote groepen zijn ook de oorzaak van de variatie in de totale aantallen per jaar. De voorjaarstrek is alleen met veel goede wil in de eerste jaren van de tellingen te ontdekken.

Ook de aantallen in de winter lopen terug. Na 1987 zijn er nauwelijks nog waarnemingen van november tot en met februari.

Figuur 3. Gemiddeld aantal kneuen per decade voor drie periodes van dertien jaar.

De verdeling per jaar in de broedtijd, waarvoor de periode mei en juni is gekozen om geen last te hebben van de doortrek in het voorjaar, wordt gegeven in figuur 4. In de jaren tot 1984 is sprake van een sterke afname. Vanaf 1984 wordt ook de Oostermeent geteld. In eerste instantie blijven de aantallen daar constant, terwijl ze in het oorspronkelijke telgebied laag blijven.

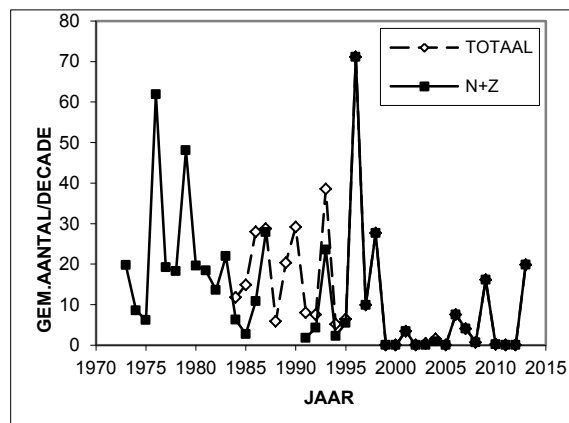

Figuur 4. Gemiddeld aantal kneuen in de periode mei-juni (broedtijd).

Ongeveer vanaf 2005 nemen de aantallen in het telgebied Noord weer wat toe. Daarentegen lijken de aantallen in de Oostermeent vanaf 2000 af te nemen. Landelijk geeft het BMP-project van Sovon tot

1995 voor broedvogels een flinke afname, waarna de aantallen stabiliseren. Op grond van de afname staat de kneu als kwetsbaar op de Rode Lijst van broedvogels.

Zoals uit figuur 5 blijkt houdt de doortrek in de herfst na 1998 plotseling op. Pas vanaf 2006 zien we in sommige jaren weer kleine aantallen. In de Oosterveen verdwijnen ze zelfs al vanaf 1995. De oorzaak van de afname is volstrekt duister. Het kan zijn dat de trekroute van de kneu veranderd is, maar het is ook mogelijk dat er tegenwoordig niet voldoende geschikt voedsel is, zodat door-trekkende kneuen niet meer blijven foerageren. In de landelijke trektellingen zijn geen aanwijzingen voor een plotselinge afname in de jaren negentig. Het lijkt dus een lokaal verschijnsel te zijn.

Figuur 5. Gemiddeld aantal kneuen in de periode september-oktober (trektijd).

Alles bij elkaar is het de kneu in de Eempolders in deze ruim 40 jaar niet echt voor de wind gegaan. Het aantal broedvogels is gedaald, al lijkt er sprake van wat herstel. De grootste bijdrage aan de afname is echter geleverd door het verdwijnen van de herfsttrek.

Referenties

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J. 2001. Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
Linnartz, L. 2002. Kneu *Carduelis cannabina* p. 246 in LWVT/SOVON 2002. Vogeltrek over Nederland 1976-1993. Schuyt & Co., Haarlem.

Transparante barrières

Dick A. Jonkers

Raamslachtoffers

André van Soest

Tegen ramen en andere transparante voorzieningen vliegen zich jaarlijks veel vogels dood. Om welke aantallen het gaat is niet bekend, want daar is nooit langdurig landelijk onderzoek naar gedaan.

Ons lid André van Soest heeft recent een fotoboek gemaakt over raamslachtoffers. De interesse voor vogels die door een botsing met ramen om het leven kwamen ontstond, toen hij voor het eerst een raamslachtoffer aantroef bij zijn huis. Hij besloot om voortaan foto's van de verongelukte vogels te gaan maken en dit resulteerde uiteindelijk in deze schitterende publicatie.

De slachtoffers, enkele tientallen vogelsoorten, zijn op kunstzinnige wijze afgebeeld tegen een neutrale

achtergrond. Bij elke soort is een korte tekst opgenomen met informatie over de vindplaats en vindomstandigheden. Enkele soorten van de top tien van vogels die zich frequent dood vliegen tegen ramen zijn geportretteerd. Hiertoe behoren sperwer, houtduif, houtsnip en ijsvogel. Een bijzondere opname is die van een kokmeeuw, die een traumahelikopter raakte. Een aalscholver, die de voorruit van een auto niet ontwijken kon, is een ander apart geval. Zo staan er nog wel meer vreemdsoortige ongelukken vermeld. Deze publicatie wordt afgesloten met een artikel over transparante barrières en vogels en de oplossing van het probleem: vogelwerend glas.

Een interessante uitgave.

DAJ

Soest, A van (2014): Raamslachtoffers. Oblongformaat. 23x17,2 cm. Gelijmd. Foto's in kleur. Uitgave in eigen beheer. Prijs € 24,50. ISBN-EAN 978/90/822634/0/4. Te koop via andrevansoest@me.com
 Zie ook www.raamslachtoffers.nl

Een vreemde karekiet in het net

Rudy Schippers

Er zijn van die momenten dat je je bij het uithalen van een vogel afvraagt van wat hebben we hier nu weer? Vrijwel altijd kom je daar met collega's wel uit maar af en toe is dat toch een uitdaging omdat er binnen een soort heel wat variatie kan zijn, en dat is niet alleen variatie als gevolg van leeftijd of geslacht. Soms is zo'n variatie duidelijk en dan kunnen we spreken over vormen of zelfs ondersoorten en soms minder duidelijk wanneer die vormen in elkaar overgaan zoals bij een fitis en de noordse fitis en ook bij de barsijzen en enkele andere soorten. Dit wordt wel aangeduid als een clinale variatie, waarvan soms sprake kan zijn wanneer populaties een grote geografische verspreiding kennen.

Is dit nu een bosrietzanger of misschien toch iets anders?
Schippers

Foto: Rudy

Op 5 juni 2011 ving we op Oud Naarden een soort karekiet *Acrocephalus scirpaeus* met duidelijk witte zomen aan de slagpennen en het eind van zijn staart en ook was hij veel witter aan de onderzijde dan een gewone Nederlandse kleine karekiet. Dit voorjaar hebben wij ruim 400 volwassen kleine karekieten in de netten gekregen, waarvan de gemiddelde vleugellengte 65,9 mm was met een range van 62-71 mm. De vogel uit 2011 had een vleugel van 73,5 mm en was dus geen gewone kleine karekiet. Het zou ook een bosrietzanger *Acrocephalus palustris* kunnen zijn, die een slagje groter is dan een kleine karekiet en die ook een bredere en kortere snavel heeft zoals deze vogel. We hebben het toen daarbij gelaten, hoewel we de vreemde witte vlekken op het eind van de handpennen en de veel lichtere borst niet

konden plaatsen. Ook de donkere pootkleur en nagelkleur en de gele zolen waren anders dan we bij de bosrietzanger gewend zijn. Voor scherpe kleurenfoto's wordt verwezen naar de elektronische versie die te vinden is op de website van de Vogelwerkgroep www.vwggooi.nl.

Bij de twee hiervoor genoemde soorten moet je meerdere kenmerken tegen elkaar afwegen zoals het ronde 'vriendelijke' kopje met korte brede snavel van een bosrietzanger tegenover de plattere kop en smalle lange snavel van een kleine karekiet en ook het kaa-kaa gekrijs van een kleine karekiet tegenover een rustige bosrietzanger, wanneer je die in de hand hebt. Belangrijke handkenmerken zijn de relatief

korte versmalling in de P8³ bij een bosrietzanger en de lichte nagels en ook de meer geelbruine kleur van een bosrietzanger in vergelijking met een kleine karekiet. Er zijn soms overlappingsen waardoor je dus niet kunt afgaan op een enkel kenmerk.

Juist die kenmerken welke afwijkend zijn voor een bosrietzanger komen bij deze vogel overeen met de kenmerken voor een Kaspische karekiet *Acrocephalus scirpaceus fuscus*. Dit is echter een behoorlijk variabele ondersoort van de kleine karekiet, die voornamelijk voorkomt in de Aziatische delen van zijn verspreidingsgebied tot aan Kazachstan, Afghanistan en Iran toe. De oostelijke vormen van de Kaspische karekiet kunnen een vleugellengte tot 76 mm hebben. In de weken voorafgaand aan deze vangst hadden enkele leden van de ringgroep zich georiënteerd op vogels die ze mogelijk in Georgië zouden kunnen vangen, omdat er plannen waren daar in september 2011 naar toe te gaan. Ook de Kaspische karekiet, met zijn karakteristieke witte punten aan de handpennen en staart kwam daarbij in beeld. Toen we deze vogel in de hand kregen was daarom een van de reacties "het zou toch geen *fuscus* zijn?", waarna overleg gepleegd werd met andere deskundigen. Mede gezien het tijdstip van de vangst aan het begin van het broedseizoen en vooral de korte brede snavel die niet bij een kleine karekiet past maar ook door de versmalling bij de P8 van 11 mm, werd de vogel geringd als bosrietzanger.

Foto: Rudy

Schippers

Toen er dit jaar (2014) op 16 augustus in de Kennemerduinen een kleine karekiet gevangen werd met als aantekening 'mogelijk Kaspische karekiet', ging er een lichtje branden. De afgebeelde foto's leken op die van onze vogel. Toen wij in 2011 deze vogel in het net kregen, waren we ons niet bewust van een artikel in *British Birds* van 2002 waarin de variatie van de Aziatische vormen van de kleine karekiet

³ De P8 is de achtste slagpen, gerekend vanuit de binnenzijde van de vleugel.

beschreven waren en ook niet van het standaardwerk over de rietzangersoorten uit 2010 van dezelfde auteurs.

David Pearson en Peter Kennerley geven in hun artikel aan dat de Aziatische vorm *fuscus* erg variabel is en sommige vormen zijn in het veld vrijwel niet te onderscheiden zijn van de West-Europese kleine karekiet. Sommige van de foto's in het artikel leken echter sprekend op onze karekiet met de lichte onderzijde en vooral met de witte uiteinden van de handpennen en staart.

Met deze nieuwe informatie hebben we onze foto's voorgelegd aan medewerkers van Naturalis in Leiden en heeft Rob Moolenbeek samen met Kees Rooselaar de verzameling balgen bekeken. Aan de hand van de foto's werd toen geadviseerd om deze vogel als mogelijke Kaspische karekiet in te dienen bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). Dit is inmiddels gebeurd en we zijn daarom benieuwd naar hun reactie. West-Europese kleine karekieten overwinteren vooral in tropisch West-Afrika, terwijl de bosrietzanger in Oost-Afrika overwintert. Bij Ngulia Lodge in Kenia is de bosrietzanger verreweg de meest talrijke soort, waarvan er jaarlijks duizenden worden gevangen en geringd, zodat wij de foto's aan de medewerkers van dit ringstation hebben laten zien. Hun oordeel: het is geen bosrietzanger en ook geen West-Europese kleine karekiet. De foto's zijn nu voorgelegd aan David Pearson voor zijn opinie.

Over de ondersoorten van de kleine karekiet wordt voor West Europa erg terughoudend gereageerd en er is eigenlijk geen beslissing te nemen zonder de mogelijkheid van DNA-analyse. Tot op heden zijn er geen waarnemingen van Kaspische karekieten geaccepteerd voor West-Europa ondanks enkele gevallen van bijvoorbeeld de Scilly eilanden in Engeland die met goede foto's zijn gedocumenteerd. Om de moeilijkheidsgraad voor deze soorten aan te geven kan verwezen worden naar een recente studie van Tayebe Arbabi en collega's van de universiteit van Heidelberg in Duitsland. Vogelringers uit Duitsland hebben veertjes van 347 kleine karekieten beschikbaar gesteld voor DNA analyse. Dit werd vergeleken met DNA van 26 in Israël geringde karekieten en enkele exemplaren uit Kazachstan en Saudi Arabië. Daaruit bleek dat 6,8% van die vogels niet correct op naam was gebracht en dat vooral veel bosrietzangers als kleine karekiet in de boeken gingen. Ook was een struikrietzanger verkeerd geïdentificeerd en zelfs een zwartkoprietzanger die er toch echt niet als kleine karekiet uitziet. Van de 26 vogels die door ringers als *fuscus* werd gemeld bleek dat slechts correct te zijn voor 6 vogels. Uit deze DNA-analyse kwam nog een opmerkelijke vangst van de eerste Kaspische

karekiet voor Centraal-Europa naar voren. Deze werd gevangen op 15 mei 2010 in Treysa nabij Schwalmstadt in Duitsland en was als gewone kleine karekiet geringd. Ook zijn kruisingen bekend van de kleine karekiet met de bosrietzanger, met de grote karekiet en met de rietzanger. Tot op heden is er geen officiële reactie ontvangen op de foto's hoewel er wel indicatief naar een bosrietzanger

verwezen wordt, wat onze eigen conclusie bevestigt. De terughoudendheid van commentatoren is daarom begrijpelijk maar maakt onze vangst niet minder interessant. Mocht er een vraag zijn over het bovenstaande of het werk van het Vogelringstation Het Gooi in zijn algemeenheid, dan kunt u een mailtje sturen naar vrs.hetgooi@gmail.com

Mededeling Vogelringstation Het Gooi No. 17.

Geraadpleegde literatuur:

Arbabi, T. et al. 2014. Mitochondrial phylogeography of the Eurasian Reed Warbler and the first genetic record of *Acrocephalus scirpaceus fuscus* in Central Europe. Ibis vol.156, issue 4, October 2014.

Pearson, D.J. Small, B.J. & Kennerley, P.R. 2002. Eurasian Reed Warbler: the characters and variation associated with the Asian form *fuscus*. Brit.Birds 95:42-61

Kennerley, P. & Pearson, D. 2010. Reed and Bush Warblers. Christopher Helm, London.

Pearson, D, Backhurst, G. and Jackson C. 2014. The study and ringing of Palaearctic birds at Ngulia Lodge, Kenya, 1969-2012. Scopus Special Supplement. Number 4.

Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep

Vanaf 2009 zijn alle uitgaven op de website beschikbaar als pdf. Publicaties zijn ook te lenen uit de verenigingsbibliotheek. Degenen die op welke wijze dan ook hebben meegewerkt aan het tot stand komen van een uitgave krijgen er een gedrukt exemplaar van.

Dick Jonkers

Resultaten van weidevogelbescherming in 2014.

In 2014 zijn in het westelijk Eemgebied (Utrecht) 947 ha belopen en nesten van weidevogels beschermd. Er is in de Blaricummer Oosterveent (De Kampen) om twee redenen niet meer gezocht en beschermd. De eerste is de veranderde bedrijfsvoering in het door agrariërs gebruikte deel. Zij weiden er met slachtvee en schapen en het aantal paarden neemt er hand over hand toe. De tweede is dat Staatsbosbeheer haar gebied vogelvriendelijk beheert en daarom bescherming niet nodig vindt. Ook is er gestopt in de Noordpolder te Veen. Daar komen bijna geen weidevogels meer voor. Het aantal vrijwilligers nam iets af en dit gold ook voor het aantal deelnemende agrariërs. Een zachte winter en voorjaar zorgden voor een snelle grasgroei met hoog gewas, waardoor Kieviten moesten wachten tot percelen later in het seizoen geschikt voor hen waren. De ontwikkeling bij het aantal legfels van grutto's en tureluurs liep hiermee parallel. Evenals vorig seizoen was het waterpeil door een aantal agrariërs plaatselijk verhoogd, waarvan vogelsoorten profiteerden. Samen

met andere organisaties heeft de Vogelwerkgroep financiële ondersteuning verleend. Van elf soorten zijn 485 nesten gevonden en beschermd, waarin 438 jongen zijn geboren. Het aantal van 229 legfels van de Kievit was beduidend minder dan in 2013, toen er 315 waren.

De grutto (128) stond op de tweede plaats en was t.o.v. 2013 licht toegenomen. De derde op rij - de tureluur - steeg van 55 nesten in 2013 naar 64 nu. De scholekster daarentegen zakte van 36 naar 24 paren. Beduidend lager in aantal waren de soorten met toevalstrekkers: slobbeend (13), kraakeend (9), graspieper (7), gele kwikstaart (6), kuifeend (2), en zomertaling (1). Bontbekplevier en veldleeuwerik zaten daar dit jaar niet bij. Er waren vergeleken met vorig jaar veel minder gevallen van predatie. Het was een topjaar voor veldmuizen en van deze supermarkt maakten de diersoorten die kwamen snacken bij de weidevogels volop gebruik. Opmerkelijk is ook dat geen nesten verloren gingen door beweiding en werkzaamheden.

Uniek uitzicht op een bosuilennest

Heleen Goote

Het huis waar mijn man en ik twintig jaar geleden gingen wonen bevindt zich in een bos, waar ook de bosuil zijn territorium heeft. Hiervan waren wij toen niet op de hoogte; we wisten wel dat we kwamen te wonen in een prachtig natuurgebied met een bostuin die dagelijks bezocht werd door talloze vogels, eekhoorns en konijnen. Dat onze tuin ook tot het territorium van bosuilen behoorde bemerkte ik pas toen nachtelijk uilengeroep mij uit mijn slaap wekte. Aan het geroep hoorde ik dat zowel man als vrouw bosuil 's nachts actief waren rond het huis. In de hoop dat dit paartje bij ons zou komen broeden, werd een uilenkast in de achtertuin opgehangen.

Vol verwachting keek ik uit naar het eerste broedseizoen. Er gebeurde echter niets, de kast bleef leeg. Zo ging het jaar in, jaar uit. Ik raakte steeds meer teleurgesteld, want de bosuilen kozen stevast voor een broedplek elders.

In november 2009 zag de broedkast er na al die jaren in weer en wind gehangen te hebben erg verrot uit. Besloten werd die oude kast te vervangen door een nieuwe. Tevens werd een andere plek gekozen voor dit nieuwe uilenhok; in plaats van de achtertuin kwam het nu aan de voorkant van het huis te hangen. Want wie weet zou deze een nieuwe plek de bosuilen wel bevallen...

Balts

Bosuil in de nestkast Foto: Helen Goote

De fonkelnieuwe nestkast werd opgehangen aan de stam van een grove den, die wild begroeid was met klimop. Een prima plek, want het hok hing daar goed verscholen in de klimop en was daardoor niet zichtbaar vanaf het pad, dat voor ons huis loopt. Bovendien hadden de uilen een vrije af- en aanvliegroute, een belangrijk punt dat ontbrak bij de kast in de achtertuin.

Mijn verwachtingen voor een uilennest waren opnieuw hoog. Om teleurstelling te voorkomen prentte ik mezelf wel in dat er een jaartje, of meer, overheen zou gaan eer deze nieuwe broedplek door de bosuilen aanvaard zou worden. Bovendien wist ik inmiddels dat bosuilen erg trouw zijn aan oude broedplekken; alleen als er een nieuw paartje bezit genomen had van hun territorium bestond een grotere kans op een nest.

Nooit had ik durven dromen dat ik nog geen week later 's nachts bosuilen zou horen baltsen in mijn tuin! Eind november, de kast hing er net een week en elke nacht was het uilenbal rond het huis. Man en vrouw bosuil zongen trillende duetten, lokten elkaar met zachte keelgeluidjes of luid 'oehoe-' en 'kiewiekgeroep'. Ik deed geen oog meer dicht. Opgewonden stond ik 's nachts voor het keukenraam, vanwaar ik een uniek uitzicht heb op de uilenkast, de duisternis in te turen of ik de uilen zag. Een paar keer had ik geluk en zag ik een bosuil vlak voor het keukenraam zitten op de tak van een grove die dicht bij het huis staat. Het schoot toen wel eens door me heen dat de bosuilen misschien de nieuwe kast gekozen hadden om te broeden, maar een moment later verwierp ik die gedachte weer. Onmogelijk! Toch was het zo.

Wonder

De bevestiging dat de nieuwe broedkast in gebruik was, kreeg ik eind december 2009. Het was 16.50 uur; buiten schemerde het al flink. Ik was bezig in de keuken en keek terloops naar buiten, naar de bosuilenkast verderop aan de grove den. Het zwarte lege gat van de invliegopening was anders, het leek wel opgevuld, iets dat bewoog. Even dacht ik nog aan gezichtsbedrog, maar ik zag het wel degelijk goed. Daar, in de opening zat een bosuil! Wat een wonder, de uilenkast die nog

nauwelijks een maand hing bleek bewoond. Minuten lang stond ik ademloos naar de uil kijken, hoe die in de vliegopening rustig zat rond te kijken alsof hij deze kast al jaren bewoonde.

Toen, plots liet de uil zich zakken terug de kast in. Verwonderd vroeg ik me af waarom de uil er niet uitvloog, maar later begreep ik wat ik gezien had. De uil in de kastopening bleek het vrouwtje te zijn, dat toen al bezig was met haar eileg. Eind februari doken de jonge uiltjes op in de kastopening en zag ik hoe twee grijze donsbolletjes zich in die opening verdrongen om een plekje.

Er bleken zelfs drie jonkies te zijn, die begin maart geringd, gewogen en gemeten werden. Op basis van die gegevens werd uitgerekend dat moeder bosuil al op oudejaarsdag 2009 haar eerste ei had gelegd. Vanaf half maart verlieten de jonge bosuultjes de kast en verbleven maanden lang in de bomen rond ons huis, tot ze diep in het voorjaar van 2010 door hun ouders de wijde wereld in, en uit hun territorium werden gejaagd.

De nestkast op de nieuwe plek voor het huis bleek dus een succes. Het jaar erop werden er twee jonkies in grootgebracht; daarna kozen de bosuilen voor een andere broedplek bij mij in de buurt. Eind vorig jaar was het paar weer aanwezig en het overtrof daarna het broedsel van 2009. Ik werd maar liefst getrakteerd op een kast vol jonge bosuultjes!

Uil in de opening

Opnieuw was het eind december dat ik voor het eerst de bosuil in de broedkast opmerkte. De 29^e kwam ik tegen 17.00 uur thuis en stapte uit mijn auto. De grove den waaraan de kast hangt staat niet ver van mijn parkeerplek en uit gewoonte keek ik omhoog. Tot mijn stomme verbazing zag ik een bosuil zitten, die mij vanuit de kastopening allang had zien aankomen. Deze was na mijn nadering niet weggedoken de kast in, maar sloeg mij met grote, zwarte ogen gade. Ook toen ik daar stomverbaasd omhoog bleef staren, maakte de uil totaal geen aanstalten om weg te vliegen of zich in de kast te laten zakken. Snel haastte ik me naar binnen, pakte mijn verrekijker en nam met grote vreugde mijn vaste uitkijkpost voor uilen in de keuken weer in. De uil, ik vermoedde het vrouwtje dat haar broedplek bezet hield, zat erbij alsof ze nooit was weggeweest. Rustig keek ze om zich heen, poetste wat borstveertjes op en vloog even later de donkere avond in.

De dagen die volgden verliepen exact hetzelfde: tegen 17.00 uur, als het flink begon te schemeren, verscheen de uil in de kastopening en vloog tegen 17.30 uur uit. In die weken waren 's nachts de baltsgeluiden en de lokroepen van man en vrouw bosuil niet van de lucht.

Stille vogels

Op 25 januari dook de bosuil om 17.30 uur op in de kastopening. Ik hoorde aan het roepende mannetje bosuil verderop in de tuin dat hij al was uitgevlogen. Het werd snel donkerder maar het vrouwtje bleef in de kast; die dag vloog ze voor het eerst niet meer uit. Vanaf die dag verscheen ze nog zelden in de kastopening; de eileg was mogelijk begonnen. Vocaal was ze wel. Op meerdere avonden en nachten liet ze zich goed horen en werd de stille buiten doorkliefd met haar doordringende 'kiewiek' geroep vanuit de kast. Het kwam wel eens voor dat ze 30 minuten of langer onafgebroken in haar kast zat te kiewieken.

Harry de Rooij met moeder bosuil

Johan H. Mooij, auteur van het informatieve boekje 'De Bosuil' uit 1982, schrijft hierover: 'Vooral kort voor vlak en tijdens het leggen van de eieren schijnt zij een enorme honger te hebben. Daar de eiproduktie haar veel energie en bouwstoffen kost, bedelt het wijfje dan bijna voortdurend bij haar partner om prooi. Zodra alle eieren gelegd zijn en zij vast op de eieren zit om deze uit te broeden, is dit voorbij.'

Begin februari was het opvallend stil; voor mij het signaal dat het wijfje op haar eieren zat. Bijzonder was ook, dat in de tijd dat het vrouwtje bosuil zat te broeden er amper vogels waren, die tekeer gingen tegen haar. Dit had ik bij de vorige uilennesten ook al opgemerkt. Ik zag dagelijks hoe nieuwsgierige gaaien op een tak bij de kastopening naar de bosuil onderin de nestkast zaten te loeren. Normaal bij het ontdekken van een rustende bosuil slaan vogels, zoals gaaien en ook merels, krijsend alarm, maar niet tegen het broedende vrouwtje. Vader bosuil daarentegen, die overdag stevast rustte in een hoge, dichte conifeer niet ver van de kast, waarin het vrouwtje zat te broeden, kreeg van verschillende vogels wel de volle schreeuwlaag. Zou een broedende bosuil in de beleving van de vogels minder als gevaar gezien worden?

Vijf jonge uiltjes

Een eerste controle van de bosuultjes

Foto: Helen Goote

Een andere waarneming deed ik op een nacht toen ik om 3.30 uur wakker werd van zacht 'oehoe'-gezing rond het huis. Benieuwd of ik de uil kon zien, spoedde ik me naar de keuken en zag het mannetje bosuil juist landen op de tak van de grove den voor het keukenraam. Hij zat met zijn rug naar me toe, een donker silhouet, dat met uitzondering van het bewegen van zijn kop, verder onbeweeglijk op die tak zat. Zijn kop draaide hij naar links, naar rechts, of helemaal achterstevoren en ik werd door twee grote zwarte ronde ogen gespot. Af en toe liet hij een zacht 'oehoe' horen. Ruim een uur heb ik dit mannetje staan te bewonderen vanuit mijn donkere keuken. Al die tijd bleef hij stiltejes op de tak zitten. Bosuilen jagen 's nachts niet voortdurend, er zijn momenten dat ze rusten en vermoedelijk was dit zijn rustplek. Een plek ook waarvandaan hij mooi de wacht kon houden over zijn broedende vrouwtje.

Helen met drie van de vijf jonge uiltjes

Op 9 maart kwamen de uilenexperts Harry de Rooij en Pascal Gijsen eens een kijkje nemen in het uilenhok en hoorde ik dat er maar liefst vijf jonge uiltjes onder moeders vleugels zaten! De oudste twee jongen waren toen 11 dagen oud. Verder was er een jong van 9, van 7 en van 5 dagen oud en alle vijf waren ze goed op gewicht. Op 23 maart waren de jongen 20 dagen en ouder en dus groot genoeg om geringd te worden. Ze werden ook gewogen en de vleugels opgemeten. De eerste eileg bleek eind januari geweest zijn. Na een paar dagen in de kastopening gebalanceerd te hebben, verlieten de oudste twee jongen, toen 30 dagen oud, de veilige nestholte. Eenmaal uit het nest zag ik ze nog wat moeizaam fladderen in takken van de nestboom. Veel behendiger waren ze in het klauteren. Ogenschijnlijk moeiteloos klommen ze met hun sterke poten via de stam van de grove den omhoog en zaten even later samen met dichte oogjes op een tak te soezen in het maartzonnetje. De dagen erna verlieten ook de andere jonge uiltjes de kast en zag ik ze op een goed moment alle vijf op een rijtje zitten in de grove den. Het was een plaatje, alleen hield ik mijn hart vast zo open en in het zicht als ze daar zaten. De jonkies waren een eenvoudig te pakken prooi voor elke jagende havik of buizerd die langskwam. Bovendien gingen de gaaien, merels, mezen, en andere vogels vreselijk tekeer tegen zoveel zichtbare uilen. Zelfs vader en moeder uil zaten voor hun doen vrij duidelijk in beeld om hun jongen in de

gaten te kunnen houden. Het krijsende alarm hier in de tuin was dan ook niet van de lucht! Iedere roofvogel kon van heinde en verre horen dat hier mogelijk iets te halen viel.

Een van de jonkies zit te soezen op een tak van een grove den Foto: Helen Goote

Gelukkig hebben alle uiltjes die eerste onveilige periode uit de kast overleefd. In de maanden die volgden kon ik de jonge grijze

uiltjes zien uitgroeien tot bosuilen met hetzelfde prachtige bruin-oranje verenkleed als hun ouders. Avond aan avond vlogen ze alle vijf luid bedelend om voedsel door de tuin van boom naar boom. In juni zaten nog twee van de vijf jongen bij mijn huis in dezelfde conifeer waar vader bosuil gedurende de broedtijd altijd rustte. Begin juli was de pret echt over en was er geen spoor meer van de zeven bosuilen, die hier maandenlang hadden gewoond. Hoe stil en verlaten was mijn tuin plots. Geen schreeuwende gaaien en merels meer. Niet getreurd, al afgelopen maand augustus hoorde ik 's nachts man en vrouw bosuil flink roepen in mijn tuin. Het worden weer spannende maanden.

Menu van de bosuilen

De uilen, de jongen en de ouders, verbleven zowel in 2010 als dit jaar langdurig in de tuin rond mijn huis. Ik heb dan ook heel wat braakballen geraapt en omdat ik erg benieuwd was naar wat de bosuilen gegeten hadden, heeft Rob Bijlsma (bioloog en roofvogelkundige) beide keren de braakballen nauwkeurig uitgeplozen. Dit resulteerde in het volgende menu:

2010 (46 braakballen)		2014 (78 braakballen)	
Bosmuis	37	Bosmuis	35
Veldmuis	4	Veldmuis	2
Rosse woelmuis	2	Rosse woelmuis	2
Dwergmuis	1	Bosspitsmuis	1
Huisspitsmuis	3	Koolmees	1
Bosspitsmuis	2	Huismus	1
Dwergspitsmuis	1	Zangvogel sp.	1
Zanglijster	4	Bruine rat	1
Spreeuw	4	Meikever	9
Huismus	2	Kikker sp.	2
Koolmees	1	Pad sp.	1
Insectenetende zangvogel sp.	4		
Zaadetende zangvogel sp.	1		
Mol	1		
Loopkever (Carabus sp.)	1		

De meeste braakballen die ik dit jaar geraapt had waren van de jonge uilen. Dit had Rob ook geconstateerd, omdat jonge uilen botten van hun prooien voor de eigen kalkvoorraad gebruiken, waren hun braakballen erg goed verteerd.

Wat zien ik ?

Spelletje

Mijn kat klimt in de dennenboom in mijn achtertuin en ik zit rustig te lezen. Er komt een ekster luid roepend aanvliegen en hij landt op het puntje van een van de takken van de den. De kat spitst meteen zijn oren en sluipt richting de ekster, die nog steeds druk aan het roepen is. De kat komt dichterbij, de tak zakt door en pas als de afstand tussen kat en ekster ongeveer een meter is, vliegt de ekster op. Rustig vliegt hij naar een volgende tak, om daar weer luid roepend (pak me dan als je kan??) te gaan roepen. De kat sluipt met gespitste oren naar deze tak en komt weer langzaam dichterbij. De ekster wacht luid roepend af en pas als de tak weer verder doorzakt en de afstand tussen kat en ekster klein geworden is, vliegt de ekster nog steeds roepend op. Naar een volgende tak een stuk je hoger. Zo gaat dat nog een aantal keren, steeds hoger tot de ekster nu echt nog steeds luid roepend (je kan me toch niet pakken??) weg vliegt. Nagekeken door de kat, die nu echt heel hoog in de den op een doorzakkende tak zit. Volgens mij hebben ze allebei genoten van het spelletje en ik ook.

Frieda van den Berg

Foto: Helmoet Vos

Schreeuwen, struinen, hippen en vliegen

Ton Aldenhuijsen

Met dit extra schrijfsel over het gaaienvolk wordt de poging gedaan om aandacht en begrip te krijgen voor de positie van de gaai in de vogelwereld. Een gaai fungeert als spreekbuis voor zijn soortgenoten.

Wij staan bekend om onze grote bek met het rauwe 'schraak'. Zijn jullie en andere medeschepselen je er eigenlijk van bewust, dat wij, die als het gaai (slecht volk) kunnen worden beschouwd aankondigers van gevaar zijn door een luid krijsende alarmschreeuw af te geven? Een soort code oranje afgegeven door de bospolitie in de natuur? Het vereiste politietentue met blauw in ons verenkleed dragen wij al.

U heeft ons nogal eens gehoord, zonder dat u het beseft. Dan produceren wij zachte onopvallende zang en murmelende geluiden, die doen denken aan een spreeuw, lijsterzang of mezen. Ook laten we imitaties horen van wielewaal en nogal vaak van buizerd en wilde eend. Uw natuurcolumnist Thijsse noemt in een publicatie uit 1965 het gekef van eekhoortjes of hondjes en kattengemaauw. Het is nu herfst en we zijn minder spraakzaam dan anders. Wij zijn druk met het aanleggen van wintervoorraden. Om voorbereid te zijn op strenge winters leggen we voedselvoorraden aan. Er wordt nu vooral af en aan gevlogen met eikels in de snavel, hoewel ook hazelnoten, beukennotjes en okkernoten (walnoten) niet versmaad worden. Die worden begraven of verstopt en als de nood aan de man komt weer opgezocht. Daarvoor moet de positiebepaling wel goed worden opgeslagen in het brein. Lang niet alles wordt teruggevonden, reden voor sommige vertegenwoordigers van jullie ras homo sapiens het gaaienvolk te beschouwen als bosbouwers. Het woord bezigheidstherapie bestaat bij ons niet. Pure overlevingsstrategie wel. De rest van het jaar is het nogal eens sappelen geblazen. De gebraden duiven vliegen ons niet zomaar in de mond. Het kost ons soms heel wat moeite om onze dagelijkse kost bij elkaar te scharrelen. We mogen dan wel opportunisten

en 'alleseters' zijn, het eten ligt niet voor het oprapen en we blijven kritisch. Onze neven de kauwtjes, vinden we viezeriken; die smeerlappen zitten te peuren in hondenuitwerpselen. Eet smakelijk!

Om ons voedsel te bemachtigen manoeuvreren we op diverse manieren en hebben we verschillende voedselstrategieën ontwikkeld.

De bodem is een belangrijk foerageergebied. Die zoeken we hippend en tegelijkertijd speurend en spiedend af, zoekend naar iets wat van onze gading is. In de lucht lukt het meestal niet om iets te pakken te krijgen, maar we zijn dan ook geen vliegenvangsters. Hippen doen we ook in struiken en bomen, jagen hier en daar iets op en pikken rondom. Als we ergens niet bij kunnen komen, zoals bij uiteinden van twijgen en dergelijke, maken we fladderende bewegingen en zijwaartse bewegingen met de kop. Zo kunnen wij iets waar we onze zinnen op hebben gezet alsnog verschalken.

In de agrarische sector is men niet blij met onze aanwezigheid door de pikschade, die wij vooral kunnen veroorzaken in de fruitteelt. Aan de andere kant lusten wij graag emelten, de larven van langpootmuggen, die vraatschade in graslanden en gazons teweeg kunnen brengen.

Tja, en dan die roof- en moordactiviteiten, zoals jullie dat noemen. Ze zijn niet bevorderlijk voor ons imago. Toch wil ik proberen enig begrip voor ons gedrag te kweken. Onze jongen moeten continu gevoerd worden met eiwitrijk voedsel. In de periode waarin zij opgroeien is dat volop aanwezig. Van nesten met eieren en jonge vogels wordt dan wat geoogst. Wij hebben de naam, maar zijn niet de enigen; ook eksters en zwarte kraaien eisen hun deel. Ornithologen

(pietjesjenners) hebben al heel wat keren gekeken naar wat wij aan ellende hebben, of zouden hebben aangericht. Ontkennen dat het gebeurt wil ik dit niet, maar of het zo erg is als wordt gesuggereerd, vraag ik mij af. Zo is er een publicatie, waaraan nogal eens wordt gerefereerd, dat 60% van de broedsels wordt verstoord in gebieden waar gaaien voorkomen. Om dat te kunnen vaststellen moeten onderzoekers de broedsels controleren en dat veroorzaakt zonder enige twijfel ook verstoring. Wij zijn geen lieverdjes wanneer we op zoek zijn naar eten voor ons kroost, daarvan zijn

tallose gevallen bekend. Er is een melding van gaaien die het voorzien hadden op de kuikens in een open kippenren. Voor hen was dit een soort kleine supermarkt. Nadat hij met gaas was afgesloten zagen deze slimbo's toch nog kans door het gaas te kruipen. In Weerselo (Ov.) zagen twee soortgenoten kans huiszwaluwnesten leeg te roven.

Dit was het beste lezers. Tot ziens in onze leefgebieden.

De slechtvalk

Dick A. Jonkers

Onlangs verscheen weer een Nederlandse vertaling van het in 1967 uitgegeven Engelstalige boek 'De slechtvalk' van J.A. Baker. Het is een klassieker, waarvan nu al drie drukken het licht hebben gezien in ons land. De enige wijziging met de vorige uitgave is een inleiding van Robert Macfarlane. In een maar liefst 21 bladzijden tellende inleiding analyseert hij Baker en tracht te aan de hand van tekstfragmenten drijfveren vinden.

Het boek is het resultaat van het tien jaar volgen van zeker twee en soms drie of vier slechtvalken in hun overwinteringsgebied vanaf begin oktober tot begin april.

De publicatie bevat drie hoofdstukken. Nadat de schrijver heeft vermeld hoe het begon, volgt

JOHN A. BAKER
De slechtvalk

ecologische informatie over de slechtvalk. Het grootste deel wordt ingenomen door de beschrijvingen van de jachtwijze van de valken, waaronder zelfs bidden. De observaties zijn samengevat in vijftien dagen, die ogen als een soort dagboek. De waarnemingen zijn uitgevoerd langs de oostkust van Engeland. De auteur was bezeten van de slechtvalk; het was een soort heilige graal voor hem, zoals hij zelf aangeeft.

Op schilderachtige wijze wordt het landschap en de daarin optredende acteurs beschreven. De hoofdrol is voor de slechtvalk, maar ook de andere vogelsoorten, die figureren in de bijrollen krijgen ruimschoots aandacht bij de speurtocht naar deze vogel. Hun emoties en gedrag en dat van de waarnemer vormen de kern van het boek. Samen met de voortdurend wisselende kleurrijke beschrijvingen van dit alles lijkt het of je zelf deelnemer bent aan deze queeste. De plaats van handeling was een decor aan de Engelse kust waar een rivier uitmondt in een delta met moerassen, gorzen en wadden.

Een gevarieerd heuvellandschap met bouw- en grasland, boomgaarden en bossen sloot daarop aan. Na het lezen van het boek heeft men een goed beeld van de jachtwijze van de slechtvalk, de veelzijdigheid van het menu en de wijze waarop de prooien worden bemachtigd.

Baker, J.A. 2014. De slechtvalk. Uitgeverij. Atlas Contact, Amsterdam. Integraalband. 234 pagina's. 21.5x 14,5 cm. Geen illustraties. ISBN 978 90 450 27470. Prijs € 24,99. Ook verkrijgbaar als e-book.

Agenda Algemene Ledenvergadering VWG 20 november 2014

Hierbij nodigt het bestuur de leden uit voor de Algemene Ledenvergadering van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken op donderdag 20 november 2014 in de Infoschuur van GNR. Aanvang 20.00 uur

De agenda luidt als volgt:

1. Opening en mededelingen bestuur
2. Vaststellen verslag Algemene Ledenvergadering van 20 maart 2014
3. Bespreken en vaststellen jaarplan en begroting 2015
 - Jaarplan 2015
 - Begroting 2015
4. Dineke Sluijters Vogelfonds
 - Projectvoorstellen
 - Besteding- en beheerplan
 - Samenstelling commissie
5. Bestuurssamenstelling en –verkiezing
 - Bestuursfunctie Communicatie: vacant
 - Bestuursfunctie Vogelherkenning: vacant
 - Geen aftredende bestuursleden

Kandidaten voor de vacante bestuursfuncties kunnen zich tot het begin van de vergadering melden bij het bestuur.

6. Rondvraag en sluiting

Het verslag van de ALV van 20 maart 2014 staat in De Korhaan van april; de begroting en projecten Dineke Sluijters Vogelfonds in De Korhaan van november en natuurlijk op www.vwggooi.nl

Eventuele aanvullingen en/of wijzigingen op de stukken voor de ALV zijn tot ca 2 weken voor de vergadering te vinden op www.vwggooi.nl

Na de pauze vertelt Dick Jonkers ons over de activiteiten van de Werkgroep Zwaluwenonderzoek.

Boerenzwaluw

Foto: Helmoet Vos

Jaarplan VWG 2015

Bestuur

De Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is een grote, actieve vereniging, in een rijk geschakeerd werkgebied met een grote rijkdom aan vogels. Zoals de statuten omschrijven, is de doelstelling van de vereniging: *het bestuderen en beschermen van de in het wild levende vogels binnen het werkgebied*. Net als vogels zijn er ook VWG-leden in verschillende soorten: Korhaanlezers, actieve leden, werkers, genietters, twitchers en supporters. De motieven om lid te zijn lopen sterk uiteen. Momenteel telt onze ledenlijst zo'n 750 leden. Veel leden zijn vooral lid om de vogels te steunen. Zij ontvangen ons verenigingsblad De Korhaan. Soms komen zij naar een lezing of een excursie. Een flink deel van de leden is ook zelf aan de slag met de bestudering en bescherming van vogels. We treffen hen in de diverse subgroepen van onze vereniging. Zij zorgen voor nestgelegenheid, tellen broedvogels, proberen kwetsbare nestsituaties te beschermen, of zorgen voor kennisoverdracht in onze cursus, op lezingen-avonden of tijdens excursies.

Voor al deze soorten leden is er een plaats in de VWG, maar hoe je het ook wendt of keert: we zijn een vogelwerkgroep. Het zijn de leden die het doen. De vereniging bestaat dankzij de subgroepen. De VWG is er daarom ook voor de leden: voor hen die plezier beleven aan vogels en aan het samen leuke of nuttige dingen doen. Een verband van mensen met een gedeeld plezier en een gedeelde passie. Dat plezier, die interesse en die energie zijn weer goed voor de vogels.

De vereniging is en blijft daarbij een vrijwilligersvereniging. Een en ander betekent,

dat als leden er zelf geen plezier aan beleven of ergens geen motivatie voor hebben, er weinig van de grond zal komen. De diverse subgroepen zijn de vitale kernen van de vereniging. In de subgroepen vindt de afstemming plaats over de vele initiatieven en werkzaamheden, die namens de VWG worden ontplooid. De subgroepen kennen een sterke autonomie. Wat wel of niet wordt opgepakt bepalen de uitvoerders of initiatiefnemers van de activiteiten in belangrijke mate zelf. Dit alles houdt in, dat er veel activiteiten worden ontplooid, maar ook dat de VWG tevreden moet zijn met een zekere mate van toevalligheid. We moeten niet treuren als activiteiten soms stil vallen door gebrek aan animo om daar aan deel te nemen. Er komen immers weer nieuwe activiteiten bij.

De vereniging loopt op de energie van vrijwilligers. In de werkgroepen, maar ook in het bestuur. Het bestuur van de VWG ziet als haar taak om de energie in de subgroepen te ondersteunen en te faciliteren. Het wil de kaders formuleren en bedding verzorgen voor de energie en ambities van de leden, die met vogels en het vogelbelang begaan zijn en zich daarvoor willen inzetten. Het gaat er daarbij om het werk van de subgroepen en de leden die daarin actief zijn vooral mogelijk te maken. Formeel vertegenwoordigt het bestuur de vereniging, ook naar de subgroepen, met financiële middelen, met de juridische rechtspersoon en met ledenaanwas. Er is daarbij geen echt verenigingsbreed inhoudelijke bestuursprogramma. Het bestuur bewaakt in de eerste plaats de continuïteit, zowel financieel als in ledenaantal. In de tweede plaats, en daar gaat het meeste werk in zitten, zorgt het bestuur voor een actief gesprek

tussen leden met ideeën en de subgroepen. Dit is een dialoog, een zoekproces, waarin vooral ook de gezamenlijke financiële huishouding op een herkenbare en acceptabele manier wordt benut voor de diverse activiteiten. Dat betekent dat veel werk in de subgroepen en het bestuur gedaan wordt, als er ook zin en motivatie is. Een idee dat misschien zinvol is, maar niet direct wordt omarmd, blijft dus op de plank liggen tot er wel iemand komt die zich er voor in wil zetten.

Het in 2013 sterk vernieuwde bestuur is in 2014 enthousiast aan de slag gegaan. Met de hierboven beschreven bestuursfilosofie gaan we in 2015 gewoon verder. Per slot van rekening verdient een goede benadering ook om enige tijd voortgezet te worden. Door verbindingen te stimuleren tussen de verschillende groepen binnen de vereniging willen we het onderling benutten van kennis, kunde en capaciteiten beter mogelijk maken. Concreet gaan we natuurlijk door met het organiseren van de nieuwjaarsbijeenkomst, waarbij alle groepen zich weer aan elkaar en aan alle aanwezige leden presenteren. In 2015 zal de uitgebreide verenigingsagenda een meer prominente plaats krijgen. Hierin niet alleen het excursie- en lezingenprogramma, maar ook alle andere activiteiten binnen de VWG zullen hierin inzichtelijk en beter toegankelijk worden gemaakt. We verwachten in januari 2015 dat de vernieuwde verenigingswebsite in de lucht is. Hiervoor hebben we in 2014 extra financiële middelen ingezet voor het inhuren van een programmeur. Hierdoor was het voor onze zeer gewaardeerde webmaster, Dirk Prop, beter mogelijk om deze te realiseren. Op de website zal de aandacht voor wat komen gaat prominenter in beeld zijn, dan op de huidige website. We hopen dat dit de aandacht bij alle leden, voor wat komen gaat, zal vergroten. Ook met het gezamenlijk gebruik van de Infochuur 't Gooi met de andere groene groepen zien we dat er al meer dwarsverbanden ontstaan. Te denken ook valt aan onze deelname aan de 1000 soorten dag samen met de andere groene groepen. Tijdens Nationale Vogelweek van 16 t/m 24 mei 2015 gaan we ons als vogelwerkgroep weer van onze beste kant laten zien en onze omgeving inspireren en motiveren tot het bewonderen en beschermen van onze wilde vogels. Dit is en blijft natuurlijk afhankelijk van de energie die de leden hier zelf van krijgen en erin willen stoppen. Als bestuur zullen we dit ook in 2015 blijven stimuleren en faciliteren.

Subgroep Avifauna

Alle werkgroepen die zich bezighouden met onderwerpen op het gebied van kennisontwikkeling, bescherming en beheer

van vogels, vallen onder deze subgroep. Waar zinvol worden activiteiten zoveel mogelijk op elkaar afgestemd en minimaal één keer per jaar, dus ook weer in september 2015, onderling besproken en afgestemd. Hieronder volgt een korte samenvatting wat er binnen de werkgroepen allemaal weer te gebeuren staat.

● *Werkgroep Watervogeltelling*

Er worden nog steeds watervogeltellingen uitgevoerd onder auspiciën van Sovon. De functie van coördinator voor deze werkgroep is nog steeds vacant.

● *Werkgroep Eempolderellingen*

De werkgroep die onder leiding van Jan Mooij al meer dan 40 jaar tweewekelijks tellingen van alle vogels in de westelijke Eempolders uitvoert, gaat daar uiteraard ook in 2015 weer intensief mee door. Regelmatig worden de resultaten van de inventarisaties besproken in De Korhaan. Naast die jaarlijkse rapportages vindt er na elke cyclus van zes jaar een samenvattende verslaglegging plaats. Die staat voor 2015 weer op de agenda.

● *Werkgroep Weidevogelnestbescherming*

Doelstelling van deze werkgroep is het bevorderen van een optimale weidevogelbescherming in ons gebied. De samenwerking met de boeren is daarbij cruciaal.

Met ingang van 2010 is de vergoedingsregeling voor het beschermen van weidevogels door boeren op een andere leest geschoeid. Door de weidevogelbeschermers zal daar dan ook in 2015 weer stevig over moeten worden onderhandeld. Zeker nu er vanuit de provincies in 2014 weer verder is bezuinigd. Mensen die zich voor de weidevogelbescherming willen inzetten zijn nog steeds zeer welkom. Doelstelling voor de komende periode is ondermeer het verder verbeteren van de relatie met de boeren. De werkgroep wordt nogal eens aangesproken op zaken, waar zij geen invloed op heeft.

● *Werkgroep Tuinvogelonderzoek*

Ook in 2015 zal de werkgroep proberen zoveel mogelijk gegevens in te zamelen over het wel en wee van de vogels in onze Gooise tuinen. Egbert Leijdekker zal weer zorg dragen voor een overzichtelijke rapportage. Er zal worden nagegaan of aansluiting mogelijk is bij het tuinvogelproject van Sovon.

● *Werkgroep Zwaluwenonderzoek*

De monitoringprojecten van de kolonies van huis- en oeverzwaluwen worden voortgezet. De uitkomsten van de tellingen worden gepubliceerd in De Korhaan. Zij worden ook naar Sovon verzonden t.b.v. het landelijke project kolonievogels.

De boerenzwaluwen worden helaas niet geteld. Onderzoektechnisch is het ook bijna onmogelijk om hiervoor tellingen te organiseren. Het zou heel mooi zijn wanneer zich hiervoor een coördinator beschikbaar stelt en leden zich opwerpen om in het hele werkgebied te gaan tellen. De stand loopt voortdurend achteruit. De projecten *Boerenzwaluwen onder de brug* en *Boerenzwaluwen onder aanlegsteigers* zullen gewoon blijven doordraaien. Voor het aantal zwaluwtillen voor huiszwaluwen zal, net als in 2014, pas op de plaats worden gemaakt. Eerst moet er maar eens, hoe miniem ook, sprake zijn van bezetting van de bestaande tillen. Mogelijk biedt het toepassen van lokgeluid een kans op bezetting. Voor het gebruiken daarvan moet zich dan wel iemand aanbieden, die beschikbaar is voor het uitvoeren van deze proef.

Nog steeds is er geen interesse voor het wel en wee van de gierzwaluwen. Dit wreekt zich door het steeds meer verloren gaan van broedplaatsen. Regelmatig komen we er te laat achter dat de Flora- en Faunawet is overtreden door gebrek aan gegevens over de plekken waar genesteld wordt. Voor de broedplaatsen is het dan einde oefening. Wie biedt zich aan om die kar te gaan trekken? De voorbereidingen voor de aanleg van een kunstwand voor oeverzwaluwen op de golfbaan bij Naarden gaan nog steeds door. Inmiddels is een kunstwand geplaatst als vervanging van de zandwand aan de plas bij de Infoschuur 't Gooi van het Goois Natuurreservaat. Ook zijn er onderhandelingen gaande voor de realisatie van een kunstwand bij de Riolwaterzuivering Hilversum Oost. Jelle Harder is de stuwende kracht achter de bouw van deze wanden.

● *Werkgroep Vogelringstation*

Met ingang van dit jaar is het Vogelringstation Oud Naarden, dat met zijn projecten in de loop der jaren een schat van gegevens heeft opgeleverd over het trekgedrag van uiteenlopende soorten vogels, verhuisd naar een locatie vlakbij Oud Valkeveen. Er wordt al volop geringd, maar er moet nog heel wat werk worden verzet om ook in 2015 het ringonderzoek weer optimaal te kunnen uitvoeren.

● *Werkgroep Nestkasten*

Een deel van het beleid van de werkgroep is het onderhouden, het vernieuwen en het uitbreiden van het zeer uitgebreide nestkastenbestand in onze regio. Ook in 2015 is er in dat opzicht veel werk aan de winkel. Dit naast het controleren van alle nestkasten en de verslaglegging daarvan die, naast de eigen rapportage, ook door de het Landelijk

NETwerk voor **Studies** aan nest**KAST**broeders (NESTKAST) wordt opgesteld en geëvalueerd.

● *Werkgroep Roofvogels*

Roofvogels zijn, omdat zij aan de top van een voedselpiramide staan, uitmuntende graadmeters voor de stand van de natuur. Onze werkgroep Roofvogels doet door de jaren heen veel onderzoek naar het reilen en zeilen van de roofvogels in 't Gooi. Daar moeten letterlijk vele hoge bomen voor worden beklommen! Ook in 2015 zal weer veel aandacht worden besteed aan het tegengaan van verstoring en vervolging en aan het geven van voorlichting over de bescherming van roofvogels. Bij meerdere soorten worden paartjes en hun broedsels gevolgd d.m.v. wildcamera's. Slechtvalken en boomvalken (en raven) worden voorzien van kleurringen om meer terugmeldingen van nog levende vogels te kunnen verkrijgen. Nieuwe klimmers en ringers, de jonge generatie, worden opgeleid voor het serieuze roofvogelonderzoek van de toekomst.

● *Werkgroep IJsvogels*

Het ziet er naar uit dat de ijsvogel het gelukkig heel goed gedaan heeft in het lopende jaar. Een mooie stimulans om ook in 2015 met veel enthousiasme aan de slag te gaan met het onderhoud van de ijsvogelwanden in ons werkgebied. Natuurlijk is het volgen van alle ontwikkelingen bij de ijsvogel in ons werkgebied een belangrijk onderdeel van de werkgroep.

● *Werkgroep Broedvogelinventarisaties*

De werkgroep Broedvogelinventarisaties inventariseert jaarlijks gebieden van Natuurmonumenten, Goois Natuurreservaat, Staatsbosbeheer en Waternet. Meer dan 25 verschillende gebieden zijn de afgelopen jaren geïnventariseerd, zodat we nu een goed beeld hebben van de zeer rijke broedvogelpopulatie in ons werkgebied. Vergelijking met oude tellingen laat zien dat er vaak grote veranderingen optreden. Het blijft daarom interessant en noodzakelijk om de broedvogels te monitoren. Ook in 2015 gaan we hiermee verder. Traditioneel houden we in november een bijeenkomst waar we de resultaten van de inventarisaties presenteren en vooruitblikken op het volgend jaar. Voor het tweede jaar telt de werkgroep op verzoek van het Goois Natuurreservaat de akkervogels in de Naarder Eng om te bepalen wat het effect is van het vogelvriendelijke beheer van deze akkers. Speciaal voor vogels is dit jaar quinoa en bladramenas ingezaaid om te zien of dit extra vogels aantrekt.

Subgroep Excursies

Wat is nu leuker dan samen het veld ingaan en te speuren en luisteren naar de vogels en ondertussen nieuwe weetjes opdoen van andere vogelaars? Om de kennis van vogels te verbreden en te verdiepen in verenigingsverband organiseert de VWG al vele jaren een uitgebreid programma met excursies. De excursies hebben tot doel nieuwe leden kennis te laten maken met vogels kijken en de onderlinge band tussen de leden te versterken.

In 2015 hebben we het plan om ongeveer dertig excursies aan te bieden. Extra excursies kunnen tussentijds nog worden ingevuld. Die worden dan aangekondigd via de Nieuwsbrief. Het is een afwisseling van kijken in ons eigen werkgebied en excursies naar verder weg gelegen terreinen. We doen dit door te wandelen, te fietsen of op pad te gaan met de auto. De intussen traditionele nieuwjaarswandeling is de aftrap van een afwisselend jaarprogramma. De opfrisavond gecombineerd met een excursie (en mogelijk een lezing) wordt herhaald. Waren het dit jaar de ganzen, komend jaar zijn in maart de steltlopers aan de beurt. We zullen ook enkele openbare excursies organiseren in de nationale vogelweek. Daarop komen hopelijk weer veel mensen af

In 2015 staan zoals gebruikelijk een voorjaars- en een najaarsweekendexcursie op het programma, waarschijnlijk naar de Kampina en de kraanvogels in Diepholz (Dld).

De leden die één of meer excursies verzorgen vormen de subgroep Excursies. Zij dragen de bouwstenen aan voor het jaarprogramma. Samen gaan zij één dag op pad, en maken na afloop het programma rond. Naast de min of meer vaste excursieleiders kunnen ook excursies worden verzorgd door leden die dat eenmalig willen doen. Een oproep daartoe heeft niet tot concrete voorstellen geleid, maar het blijft welkom en mogelijk om, desgewenst met begeleiding, eenmalig een excursie te organiseren

Leden betalen contributie en hebben daarvoor onder andere ook recht op gratis deelname aan de gewone excursies, voor zover hier geen speciale kosten voor hoeven te worden gemaakt.

De kosten van de weekends worden gedekt door de inkomsten uit deelnemersbijdragen. Wel bestaat er een zeker risico als er te weinig deelnemers zijn, omdat de accommodaties vooraf moeten worden vastgelegd. De kosten lopen daarom via de begroting van de vereniging.

Subgroep Vogelherkenning

Al een groot aantal jaren wordt door de subgroep Vogelherkenning de succesvolle

vogelherkenningscursus georganiseerd in voor- en najaar. In een combinatie van lezingavonden en excursies in het veld worden beginnende vogelaars voor de rest van hun leven besmet met het 'vogelvirus'. Een belangrijk deel van deze cursisten besluit om (daarna) lid te worden van de VWG. In 2015 gaat dit vast weer gebeuren.

Subgroep Communicatie

Communicatie moet ondersteunend zijn aan de verenigingsdoelen: het bestuderen en beschermen van vogels. Communicatie tussen de leden is daarbij de belangrijkste vorm van communicatie. De meeste communicatie speelt zich momenteel af binnen subgroepen en werkgroepen. Voor nieuwe of niet zo actieve leden is het niet direct duidelijk wat er allemaal gebeurt in de subgroepen en hoe ze daar eens vrijblijvend kunnen meekijken. Het bestuur meent dat het leggen van verbindingen tussen de verschillende werkgroepen en subgroepen kan worden versterkt. We zijn daarom begonnen met een afgestemde en zichtbare programmering en het koppelen van activiteiten waar dat mogelijk is (lezingen, excursies, beschermingsactiviteiten). Het achterliggende doel is vooral om meer leden te bereiken bij de activiteiten.

De externe communicatie begint met goede en inzichtelijke informatie, die vooral via de website bereikbaar moet zijn. Nog in 2014 wordt gestart met het redigeren van bestaand promotiemateriaal.

Op dit moment is er geen apart bestuurslid voor de subgroep Communicatie. In 2015 gaat het bestuur zich nader beraden op de portefeuillevverdeling.

Lezingen

De lezingenavonden worden eveneens vertegenwoordigd via de subgroep Excursies in het bestuur. Feiko Prins verzorgt ons lezingenprogramma, waarvan er volgend jaar zes op de planning staan. We proberen een verbinding te maken tussen lezingen en excursies. Steltlopers is in ieder geval een van de thema's voor volgend jaar.

Buitenlandse excursie

Voor de buitenlandse reizen is er een aparte groep, die de voorbereiding geheel voor zijn rekening neemt. De bestemming voor 2015 wordt -traditiegetrouw- bekend gemaakt op de reünie die in november wordt georganiseerd. De kosten van de buitenlandse excursies worden rechtstreeks verrekend met de deelnemers en er wordt geboekt nadat is betaald. Deze uitgaven en inkomsten lopen dan ook niet via de verenigingskas.

Fotogroep

In 2015 zijn fotografie-excursies en avonden met workshops gepland. De avonden worden aangekondigd via het programma in De Korhaan en via de website. Iedereen is natuurlijk welkom.

Andere groepen

Er zijn nog een aantal andere groepen actief binnen de vogelwerkgroep. In feite zijn dit ook werkgroepen. Drie daarvan zijn zwaluwkringen, die onder de vlag van de werkgroep Zwaluwenonderzoek werken.

Korhaan

De redactie van De Korhaan wil in 2015 zoals gebruikelijk vijf nummers van het tijdschrift uitbrengen. Naast het verder verbeteren van de opmaak, heeft de redactie het plan om één en zo mogelijk twee nummers volledig in kleur te laten drukken. Daarna zal worden nagegaan of het blad voortaan op deze wijze kan worden uitgebracht. Er zal verkend worden of dat binnen de begroting mogelijk is. Inhoudelijk en redactioneel wordt de huidige werkwijze voortgezet. De redactie werkt als een team, waarin nieuwe leden en ideeën welkom zijn.

Website

Naast De Korhaan worden ook de website en de Nieuwsbrief een steeds belangrijker communicatiekanaal. In 2014 wordt achter de schermen al hard gewerkt (vooral door Dirk Prop) aan de technische update van de website. Het uiterlijk ervan zal worden aangepast, met meer aandacht voor de vele verenigingsactiviteiten en het programma. De website en de nieuwsbrief kunnen baat hebben bij een inhoudelijk verantwoordelijke redactie. Het bestuur gaat zich hierop beraden, in overleg met de redactie van De Korhaan. Ook hier geldt: actieve leden en ideeën zijn welkom.

Promotiekraam

Na jaren volop inzet voor het werk met de promotiekraam heeft Hade Rijvers deze activiteit eind 2014 over kunnen dragen aan Nel Huese. Komende tijd zal duidelijk worden op welke wijze het werk met de promotiekraam wordt voortgezet. Nel heeft aangegeven dat ze het erg leuk zou vinden om dit met meerdere mensen samen te doen. Dus meld je aan, als je dit aanspreekt.

Begroting	2015	2014
Inkomsten		
contributies	12.500	13.000
giften	850	1.000
rente	900	1.000
Totaal inkomsten	14.250	15.000

ontvangsten zijn cursief weergegeven

rente exclusief sluijterfonds

Uitgaven		
algemeen	3.600	3.600
avifauna	250	250
broedvogelinventarisatie	-900	-800
cursus vogelherkenning	-1.700	-1.650
eempoldertellingen	1.000	0
excursies binnenland	0	0
excursies buitenland	0	850
Infoschuur (huur)	2.500	2.200
Korhaan	8.250	8.250
Ledenavonden	1.300	1.250
nestkasten	800	700
vogelringstation (donatie)	500	500
weidevogelbescherming	0	0
zwaluwenonderzoek	185	350
Totaal kosten	15.785	15.500

ontvangsten zijn cursief en met minteken weergegeven

<u>algemeen:</u>	overige kosten	1.650
	verzekeringen	775
	bankkosten	575
	ledenadministratie	600
	website	0
		<u>3.600</u>
<u>broedvogelinv.</u>	kosten	600
	vergoeding Waternet	-1.500
		<u>-900</u>

weidevogelbescherming: uitgaven worden gecompenseerd met bijdrage boeren

Inkomsten	14.250	15.000
Uitgaven	15.785	15.500
Resultaat	-1.535	-500

Incidentele uitgaven: € 1.000,- Eempoldertellingen 5-jaarlijks rapport

Zwanen bij nacht

*Zij kunnen het niet laten licht te geven,
hun drijven is aanwezig in de nacht
als liggen er twee lampen in het water
gelijk van sterkte, van gelijke kracht.*

Chr. J. van Geel

*Uit: Enkele Gedichten (1973). Athenaeum-
Polak & Van Gennip, Amsterdam*

Dineke Sluijters Vogelfonds

Totaaloverzicht aanvragen

Nr.	Omschrijving	Bedrag	Advies commissie
22	IJsvogelwand Googweg Muiderberg	€ 249	Positief
23	Digitaliseren waarnemingskaartjes	€ 2.350	Positief
24	Nieuwe vlonders Vogelringstation	€ 7.700	Positief
25	Oeverwaluwand Golfbaan Naarderbos	€ 3.000	Positief
26	Oeverwaluwwal RWZI Hilversum	€ 2.000	Positief
Totaal		€ 15.299	

Aanvraagnummer 22

Project: IJsvogelwand Googweg Muiderberg

Indiener: Jelle Harder

Beschrijving: Aan de oever van een brede sloot wordt een broedplaats voor ijsvogels gemaakt. Door bemiddeling van de Stichting Groen Muiderberg is er nu toestemming om op een particulier terrein een veilige en duurzame broedgelegenheid te maken. De wand wordt gemaakt door een schot te plaatsen met grond erachter. Alle werkzaamheden worden gedaan door vrijwilligers van de Stichting Groen Muiderberg. In en rond Muiderberg worden buiten het broedseizoen min of meer regelmatig ijsvogels gezien. De plekken waar wel eens een broedpoging is gedaan werden tijdens de baltsperiode echter steeds verstoord door recreanten. Er zijn op dit moment geen locaties in de omgeving waar een meer natuurlijke wand te maken is. Doel van het project is om een veilige duurzame ijsvogelwand aan te leggen. Dit kan op deze locatie bereikt worden met het plaatsen van een plaat betonplex met grond erachter. Doel van het project is om een veilige duurzame ijsvogelwand aan te leggen. De aanvraag betreft alleen de aanschaf van materiaal. De grond wordt door de Gemeente Muiderberg ter beschikking gesteld. Gevraagd wordt dit verzoek met spoed te behandelen, zodat plaatsing in maart 2015 kan worden gerealiseerd.

Gevraagde bijdrage: € 249,-

Beoordeling: het verzoek is plausibel en duidelijk en voldoende onderbouwd opgesteld. Aanvrager heeft veel ervaring op dit gebied.

Advies: Vanwege het spoedeisende karakter stelt de commissie voor om dit project al ten uitvoer te brengen en adviseert het bestuur dit verzoek te honoreren.

Besluit: In verband met het tijdsaspect heeft het bestuur dit verzoek al goedgekeurd en doet hiervan melding achteraf aan de ledenvergadering.

Aanvraagnummer 23

Project: Digitaliseren waarnemingskaartjes.

Indiener: Folkert de Boer

Beschrijving: het einddoel is het digitaliseren van de (circa 40.000) waarnemingskaartjes, zodat deze toegankelijk worden gemaakt via de website waarnemingen.nl, waarmee een langdurige wens van het bestuur wordt

gerealiseerd. Het project bestaat uit het ontwerpen van een invoermodule zodat de gegevens eenvoudig kunnen worden ingevoerd in deze website. Het invoeren van de gegevens zal met behulp van vrijwilligers worden gerealiseerd. Ten behoeve daarvan zal een handleiding en een invulinstructie worden opgesteld. Voor het begintraject, het opzetten van een programma en het uitvoeren van de test, zal een projectleider betaald worden die tevens als helpdesk zal fungeren en de gezamenlijke invoerdagen zal organiseren.

Gevraagde bijdrage: € 2.350,-

Beoordeling: dit project vereist de nodige deskundigheid. Honorering is verantwoord als het gaat om de inzet van kennis en vaardigheden, die je anders zou moeten inhuren om het project in redelijke tijd af te ronden. Er is in betrekkelijk korte tijd een behoorlijke tijdsinvestering nodig om het project op te starten, bijv. door een daartoe specifiek programma te schrijven, een bestek te maken. Het gaat in beginsel om kennis en vaardigheden die niet eigen zijn aan de normale activiteiten van de Vogelwerkgroep, zoals het waarnemen en bestuderen van vogels, hun gedrag en ecologie en/of het geven van voorlichting daaromtrent. De kosten per uur zijn redelijk en maximaal het gemiddelde op de markt.

Advies: De commissie stelt voor dit verzoek te honoreren. Vanwege het feit dat de eerstvolgende ledenvergadering nog geruime tijd op zich laat wachten en er dan teveel tijd nodeloos verloren gaat, stelt de commissie voor om dit project al ten uitvoer te brengen.

Besluit: dit project betreft de voltooiing van een verzoek dat al eerder, in onder andere een ledenvergadering, is besproken. Vanwege de tijdigheid en doorloop van het project heeft het bestuur dit verzoek al goedgekeurd en doet hiervan melding achteraf aan de ledenvergadering.

Aanvraagnummer 24

Project: nieuwe vlonders en kosten vergunning voor Vogelringstation Het Gooi

Indiener: Harry de Rooij

Beschrijving: De rietlanden die de overgang tussen het vaste land en het water van het Gooimeer vormen zijn drassig en moeilijk begaanbaar. Deze rietlanden zijn een

belangrijk habitat voor veel vogels welke wij in het kader van CES en RAS onderzoek willen bestuderen middels vangst in mistnetten. Om die netten te kunnen opstellen zijn vlonders vereist. Van 1996 tot eind 2012 werd er gevangen op Landgoed Oud Naarden waar vijf vlonders werden gebruikt. Van deze vijf vlonders werden onderdelen opnieuw benut om vier vlonders samen te stellen in het aangrenzende Oud Valkeveen. Dit was een noodoplossing want de vlonders bleken niet alleen oud te zijn maar ook te smal. Er is dus dringend behoefte aan vervanging met vlonders van 100 cm breed. Wanneer het net in het midden staat is er aan beide zijden ongeveer 50 cm ruimte. De vlonders worden bij voorkeur aangebracht tijdens de wintermaanden waardoor eventuele verstoring tot een minimum beperkt is.

Het zal klaar zijn voordat de broedvogels terug zijn van hun winterverblijf dus uiterlijk in maart 2015. Men beschikt inmiddels over een vergunning van de provincie Noord-Holland, de gemeente Naarden, van Rijkswaterstaat en van Staatsbosbeheer. De werkzaamheden zullen belangeloos worden uitgevoerd door leden van het vogelringstation

Gevraagde bijdrage: € 7.700,-

Beoordeling: het verzoek is voldoende onderbouwd en heeft een plausibel karakter, waarbij de noodzaak is aangegeven. Het verzoek is inclusief de afgegeven vergunning (ad € 500,-). Door aanvrager is overwogen voor de vergunning een aanvraag subsidie in te dienen bij de Gemeente Naarden. Echter de commissie acht de haalbaarheid daarvan uiterst gering vanwege de vermogende positie van de vogelwerkgroep.

Advies: De commissie stelt voor dit verzoek, inclusief afgifte vergunning, te honoreren.

Besluit: Goedgekeurd conform voorstel adviescommissie

Aanvraagnummer 25

Project: Oeverwaluwwand Golfbaan Naarderbos

Indiener: Jelle Harder

Beschrijving: Op de Golfbaan Naarderbos is een bestaande broedwand voor oeverwaluwen. Deze wand wordt ieder jaar slechter doordat hij steeds vaker instort. Door de aanleg van een broedwand met betonnen keerwanden ontstaat een betrouwbare en onderhoudsarme broedwand en is de continuïteit hierin gewaarborgd. Voor verbetering van de oeverwaluwwand op Golfbaan Naarderbos is eerder een plan opgesteld en zijn subsidies aangevraagd, o.a. bij het Dineke Sluifjters Vogelfonds. Bij nader inzien bleek dat de Vogelwerkgroep voor dit plan van Staatsbosbeheer een bedrag van € 2.000,00 had ontvangen. Dit bedrag is toen in de plaats gekomen van het bij het Vogelfonds

aangevraagde bedrag (€ 2.200,00). Alle (op sponsoring van de golfbaan na, zie begroting) aangevraagde subsidies zijn enige tijd geleden al toegekend. Als basis voor de aanvraag van subsidie is gebruik gemaakt van een eerder opgestelde offerte van aannemer Van Oostrum in 2012. Inmiddels is de golfbaan weer in eigendom overgegaan naar de Grontmij Nederland B.V. De Grontmij wil de uitvoering van het werk zelf doen, heeft er grote moeite mee als dat door een externe aannemer wordt gedaan. Om die reden is er door de Grontmij op mijn verzoek ook een offerte opgesteld. Die offerte bleek bijna € 6.000,00 duurder uit te vallen dan van Van Oostrum. Dat verschil is te duur om het project uit te voeren. Vergelijking van de twee offertes leverde op dat Van Oostrum in 2012 niet alle werkzaamheden heeft meegenomen en berekend in zijn offerte, mogelijk waren die toen nog minder duidelijk. Van Oostrum stelt nu op verzoek van de aanvrager een nieuwe offerte op. Samen met de Grontmij wordt dan nagegaan wat haalbaar is om het project toch tot uitvoering te krijgen. De Grontmij is zelf bezig met de voorbereiding van de aanleg van een ecozone op de golfbaan. Nagegaan zal worden of er mogelijkheden zijn de aanleg van de oeverwaluwwand te combineren met het werk voor de ecozone. Op verzoek van de aanvrager wordt ook nagegaan of er vanuit de Dienst Landelijk Gebied een subsidie is voor de waluwwand. Die actie doet de Grontmij. Gezien het hiervoor reeds beschreven financiële verhaal is het reëel te veronderstellen dat er extra geld beschikbaar moet komen om de oeverwaluwwand te bouwen. Alleen als de Grontmij alles binnen de ecozone kan opnemen is er een kans dat het meevalt. Maar het verschil met wat aanvankelijk begroot was voor de aannemer (€ 3.500,00) en wat de Grontmij heeft begroot (€ 9.352,65) is veel te groot. Vooralsnog zal er een onduidelijke situatie zijn over de juiste kosten van de aanleg van de oeverwaluwwand. De kans dat er extra geld nodig is, is echter reëel.

Gevraagde bijdrage: € 3.000,-

Beoordeling: het verzoek is plausibel en duidelijk en voldoende onderbouwd opgesteld. Aanvrager heeft veel ervaring op dit gebied. In eerste instantie was overeenstemming, maar achteraf blijkt dat niet meer het geval te zijn. Aanvrager vraagt een subsidie om een mogelijk financieel gat te overbruggen. De commissie vindt het overigens een uitstekende zaak dat er meerdere instanties zijn die een financiële bijdrage leveren.

Advies: de commissie adviseert het bestuur het verzoek goed te keuren.

Besluit: Goedgekeurd conform voorstel adviescommissie

Aanvraagnummer 26

Project: Oeverwaluwwal RWZI Hilversum

Indiener: Jelle Harder

Beschrijving: Aanleg van broedgelegenheid voor oeverwaluwen op de nieuwe RWZI in Hilversum. In navolging van de aanleg van de zeer geslaagde kunstwand voor oeverwaluwen op de RWZI in Huizen zijn het Waterschap AGV en Waternet bereid na te gaan of er ook kans van slagen is voor een vergelijkbare wand op de nieuwe RWZI in Hilversum. Belangrijk om te weten is dat tijdens de sanering van het Laarder Waschmeer er grote stukken grond zijn weggegraven. Daarbij bleef op een bepaald gebied tijdelijk een circa 120 cm hoge, steile grondwal staan. Hierin vestigden zich al snel ongeveer 15 paar oeverwaluwen. De nieuwe RWZI ligt naast het Laarder Waschmeer en kan daarmee een geschikt gebied zijn voor vestiging van een oeverwaluwkolonie. Het plan is om op een daartoe geschikte plek binnen de hekken van de RWZI Hilversum een

grondwal te maken door circa 90 m³ geschikte grond te laten aanvoeren. Afmetingen van de wal circa 10 m (L) x 2,5 m (H) x 3,5 m (D). Die grond moet zo spoedig mogelijk worden aangevoerd en rond 1 maart 2015 voorzien worden van een steile kant. Een groepje vrijwilligers wordt betrokken bij het onderhoud en monitoring. Na een, twee of drie jaar moet duidelijk zijn of de oeverwaluwen interesse hebben in een broedplaats op die locatie. Wordt er uiteindelijk besloten dat er een betonnen keerwand wordt aangelegd dan wordt de grondwal gebruikt bij de aanleg daarvan. Hebben de zwaluwen geen interesse dan kan besloten worden de grondwal weer af te voeren.

Gevraagde bijdrage: € 2.000,-

Beoordeling: het verzoek is plausibel en duidelijk en voldoende onderbouwd opgesteld. Aanvrager heeft veel ervaring op dit gebied.

Advies: de commissie adviseert het bestuur het verzoek goed te keuren.

Besluit: Goedgekeurd conform voorstel adviescommissie

Bestedings- en beheerplan Dineke Sluijters Vogelfonds

Het bestuur stelt voor, in het kader van efficiency en vereenvoudiging, het bestedings- en beheerplan als volgt te wijzigen naar aanleiding van de periodieke evaluatie ten aanzien van het Dineke Sluijters Vogelfonds.

Bij de aanvang van het Dineke Sluijters Vogelfonds is een reglement opgesteld dat indertijd is goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering. Tussentijds zijn bij eerdere ledenvergaderingen enkele kleine wijzigingen aangebracht door de ledenvergadering. Deze zijn al verwerkt in de tekst. Om de huidige wijzigingen inzichtelijk te maken worden de onderdelen die zijn vervallen met een doorgehaalde tekst weergegeven, zodat het duidelijk is wat daadwerkelijk wordt aangepast; toevoegingen zijn in een vet en cursief onderstreepte tekst weergegeven.

Doelstelling Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

De vereniging heeft tot doel het bestuderen en beschermen van in het wild levende vogels in haar werkgebied. Zij tracht dit doel te bereiken door:

- verzamelen en uitwisselen van waarnemingsgegevens
- het houden van excursies
- het houden van bijeenkomsten gewijd aan vogelstudie
- het uitgeven van een verenigingsorgaan
- het bevorderen van de uitbreiding van de nestgelegenheid
- het zoveel mogelijk afwenden van gevaren die de in het wild levende vogels bedreigen
- het bevorderen dat van overheidswege de noodzakelijke maatregelen worden getroffen ter veiligstelling van de belangrijkste vogelgebieden
- er op toe te zien dat in het kader van ruimtelijke plannen of maatregelen het belang van het behoud en de ontwikkeling van de vogelstand voldoende wordt onderkend
- het streven naar doelmatige samenwerking met organisaties die zich bewegen op het gebied van vogelstudie, vogelbescherming, natuur- en landschapsbehoud en milieubeheer
- de vogelbeschermingsgedachte en de vogelstudie te propageren en stimuleren.

Dineke Sluijters Vogelfonds

Bij nalatenschap heeft de Vogelwerkgroep een bedrag van € 198.051,- ontvangen. Het bedrag is binnen de Vogelwerkgroep ondergebracht in een speciaal fonds. Het geld wordt besteed aan activiteiten en projecten die passen binnen de uitgangspunten en criteria in onderstaand bestedingsplan.

Bestedingsplan

In dit bestedingsplan worden de uitgangspunten uitgewerkt voor de bestedingen uit het fonds. Hierbij is er van uitgegaan dat projecten, die worden gefinancierd uit het fonds, een zekere meerwaarde moeten opleveren ten opzichte van de gangbare activiteiten. Hieronder wordt uitgewerkt welke categorieën projecten in aanmerking komen, aan welke criteria ze dienen te voldoen, hoe ze worden getoetst en hoe de besluitvorming plaatsvindt.

Algemeen

De artikelen 1, 5 en 6 hebben betrekking op elkaar. Bij de start van het fonds was er nog geen enkele ervaring en de praktijk heeft geleerd dat deze artikelen niet relevant blijken te zijn.

Artikel 7 is een nieuwe bepaling teneinde relatief geringe projecten sneller te kunnen uitvoeren.

- ~~1. De Vogelwerkgroep stelt jaarlijks een bedrag voor projecten beschikbaar ter hoogte van 10% van de omvang van het Sluijters Vogelfonds van dat moment. Worden in enig jaar de beschikbare middelen niet volledig gebruikt, dan worden deze middelen beschikbaar gehouden voor het financieren van projecten in volgende jaren.~~
2. Alleen projecten die passen binnen de statutaire doelstellingen en zich richten op het werkgebied van de Vogelwerkgroep komen voor financiering in aanmerking.
3. Het Algemeen Bestuur doet een voordracht van te honoreren projecten aan de Algemene ledenvergadering en geeft hierbij inzicht in ingediende, gehonoreerde en afgewezen aanvragen.
4. In de Algemene Ledenvergadering van de Vogelwerkgroep (voorjaars- en najaarsvergadering) vindt besluitvorming over de door het Algemeen Bestuur voorgedragen ~~aangedragen~~ te honoreren projecten plaats.
- ~~5. Een voorstel tot wijziging van het in een jaar beschikbaar te stellen bedrag heeft tevens de instemming van de Algemene Ledenvergadering nodig.~~
- ~~6. De Algemene Ledenvergadering van de Vogelwerkgroep heeft het Algemeen Bestuur gemachtigd het niet bestemde deel van het jaarlijks beschikbare bedrag te kunnen toekennen aan projecten die na de Algemene Ledenvergadering worden ingediend, mits dit plaatsvindt in overleg met de adviescommissie (zie artikel 8) en er urgentie bestaat snel tot besluitvorming te komen. Hierover wordt dan in de eerstvolgende Algemene Ledenvergadering verantwoording afgelegd.~~
7. **De Algemene Ledenvergadering geeft het Algemeen Bestuur een machtiging om projecten onder € 2.000,- direct goed te keuren en uit te voeren. Hierover wordt dan in de eerstvolgende Algemene Ledenvergadering achteraf verantwoording afgelegd.**

Beoordelingscriteria projecten

- de projecten worden onderverdeeld in de volgende categorieën:
 - a. biotoopverbetering voor vogels
 - b. beleving door vogelaars
 - c. innovatie en onderzoek
 - d. communicatie en draagvlak
- 8. criteria waaraan projecten getoetst worden:
 - a. passend binnen strategie en beleid Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken ;
 - b. draagt bij aan duurzaam behoud van de stand van in het wild levende vogels;
 - c. aantoonbare noodzaak en behoefte;
 - d. geen onderdeel van reguliere activiteiten en/of exploitatie;
 - e. zo hoog mogelijk rendement (inspanning versus resultaat);
 - f. positief uitstralingseffect op maatschappelijke aandacht voor in het wild levende vogels;
 - g. positief uitstralingseffect op het werk van de vogelwerkgroep;
 - h. duurzame instandhouding, onderhoud en beheer van het project is gegarandeerd (waarvan toepassing);
 - i. projecten die cofinanciering kennen hebben een pre.

Adviescommissie Dineke Sluijters Vogelfonds

9. De Algemene Ledenvergadering heeft een adviescommissie Dineke Sluijters Vogelfonds ingesteld.
10. De taken van de adviescommissie zijn:
 - a. ondersteuning geven bij indiening/opstelling projectvoorstellen;
 - b. ontvangst projectvoorstellen;
 - c. advies uitbrengen aan het Algemeen Bestuur (op basis van de criteria) welke projecten gehonoreerd kunnen worden.
11. De adviescommissie bestaat uit 3 of 5 leden van de Vogelwerkgroep, waarvan tenminste één lid is van het Algemeen Bestuur **met een maximum van twee bestuursleden.**
12. De zittingstermijn van de leden is 2 jaar. Een lid is tweemaal terstond herbenoembaar.
13. Leden van de adviescommissie worden (op voordracht van het Algemeen Bestuur) benoemd in de Algemene Ledenvergadering.

Algemeen Bestuur en Algemene Ledenvergadering

14. Het Algemeen Bestuur werkt op basis van het advies van de adviescommissie in een voorstel de te honoreren projecten uit.
15. Het beargumenteerde voorstel wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering van de Vogelwerkgroep (in zowel voor- als najaarsvergadering kan een voorstel worden voorgelegd).
16. Voor wat betreft de besluitvorming in de Algemene Ledenvergadering gelden de bepalingen uit de statuten en huishoudelijk reglement.

Evaluatie

17. Telkens na twee jaar wordt het Bestedings- **en beheer**plan geëvalueerd, voor het eerst in 2012. Het Algemeen Bestuur neemt hiertoe het initiatief.
18. De evaluatie kan leiden tot een door de Algemene ledenvergadering goed te keuren bijstelling in het Bestedingsplan.

Beheerplan Dineke Sluijters Vogelfonds

Het doel van de erflater en transparantie naar de leden en maximale betrokkenheid in het beleid via de Algemene Ledenvergadering wordt bereikt door het beheer van het financiële gedeelte van het **Dineke** Sluijters Vogelfonds volledig te verantwoorden binnen de financiële administratie van de vereniging Vogelwerkgroep Gooi en Omstreken.

ANBI regeling

De doorhaling heeft betrekking op het feit dat de voorschriften en richtlijnen door de fiscus periodiek kunnen worden gewijzigd. Het is duidelijker om aan te geven dat de vereniging de richtlijnen van de fiscus opvolgt.

De vereniging is door de fiscus aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) **en volgt de voorgeschreven richtlijnen.** Het eigen vermogen van een ANBI moet beperkt blijven. Een ANBI mag niet meer vermogen aanhouden dan redelijkerwijs nodig is voor het werk voor het doel van de ANBI. Dit heet het 'bestedingscriterium'. Met het bestedingscriterium beoogt de fiscus niet-redelijke vermogensvorming (oppotten van vermogen) te voorkomen.

De Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI), de brancheorganisatie van erkende goede doelen, heeft de Richtlijn Reserves Goede Doelen vastgesteld. Deze richtlijn geeft aan hoe goede doelen dienen om te gaan met gelden die zijn reserveren. Het aanhouden of opbouwen van reserves is dan ook slechts in een beperkt aantal gevallen toegestaan. De vorming en het verloop van dergelijke fondsen en reserves dienen te worden toegelicht in de jaarrekening.

Financiële verantwoording

In vervolg op de vervallen artikels 1, 5 en 6 is bovengenoemde bepaling niet meer van toepassing.

Begroting: In het bestedingsplan wordt voorgesteld om jaarlijks 10% van de omvang van het fonds op dat moment beschikbaar te stellen voor projecten. Daarom zal dat worden opgenomen onder de noemer "projecten Sluijters Vogelfonds". Wanneer grotere projecten op dat moment bekend zijn, dan worden deze eveneens benoemd.

Jaarrekening: De omvang van het fonds zal onder 'bestemmingsfonds' **worden geormerkt** en niet als algemene reserve worden verantwoord, waarbij het financiële verloop (ontvangst rente en uitgevoerde bestedingen) zal worden gespecificeerd.

Beheer van de gelden

De penningmeester van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken bepaalt op welke wijze de gelden worden vastgezet. In de jaarrekening van de vereniging zal hier jaarlijks verantwoording over worden afgelegd.

Het Algemeen Bestuur zal hierbij de mogelijkheid van groen c.q. duurzaam beleggen bij een groene c.q. duurzame bank bij de keuzemogelijkheden betrekken.

In het kader van het voorzichtigheidsprincipe wordt, afhankelijk van de hoogte van het bedrag dat wij ontvangen uit hoofde van de nalatenschap, voorgesteld deze gelden onder te brengen bij twee verschillende gerenommeerde Nederlandse bankinstellingen.

Als aanvulling op het bestedings- en beheerplan wordt het rooster van aftreden opgenomen.

	Start	Herbenoeming	Beëindiging
Feiko Prins	2011	2013	2017
Joost Dijkstra	2011	2013	2017
Egbert Leijdekker	2011	2013	2017
Juun de Boer	2013	2015	2019
Hilde Veenstra	2013	2015	2019

Automatische incasso !

De VWG heeft circa 700 betalende leden en het versturen van het verzoek om de contributie te voldoen is een tijdrovende en kostbare aangelegenheid; denk aan printercartridges en postzegels. De penningmeester prijst zich overigens zeer gelukkig dat het merendeel van de leden op tijd betaalt, maar er is een categorie die dat niet doet en dan moet er weer een herinnering worden verstuurd.

Vanwege de efficiency speelt al enige tijd de gedachte om over te gaan tot automatische incasso van de contributie. Het geeft voor de penningmeester veel minder (vrijwilligers) werk. We weten dat niet iedereen sympathiek staat tegenover automatische overschrijvingen. Daarom is recent een steekproef genomen. De penningmeester heeft de leden waarvan een e-mailadres bekend is gevraagd hoe zij tegenover een automatische incasso staan. Ongeveer 110 leden hebben gereageerd en

80% daarvan staat open voor een automatische incasso.

Met deze kennis heeft het bestuur besloten om deze manier van betalen in te gaan voeren. Het opstarten daarvan vraagt de nodige voorbereidingstijd. We moeten nog uitzoeken hoe we om kunnen gaan met jaarlijkse giften, die immers een aanzienlijke bron van inkomst zijn voor de vereniging, maar nooit een verplichting mogen worden voor leden.

We hopen met de contributie over 2015 al hiermee te kunnen starten. Uiteraard zal de mening worden gerespecteerd van de leden die geen machtiging daarvoor willen afgeven. Zij krijgen dan zoals altijd een betalingsverzoek per post.

Hoe een en ander definitief in zijn werk zal gaan, zal in een brief, met het verzoek tot het afgeven van een machtiging, duidelijk worden gemaakt. Deze brief wordt dan ultimo 2014, begin 2015 verstuurd.

Sovondag

De Landelijke Dag is een jaarlijks evenement voor alle vogeltellers en andere actieve natuurliefhebbers in Nederland.

Datum: 29 november 2014

Locatie: [De Reehorst, Ede](#)

Vanaf 9.30 uur

Programma

De lezingen en de contactavonden worden gehouden in de Infoschuur 't Gooi, Naarderweg 103A, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug).

Aan de excursies kan worden deelgenomen door alle leden, zonder aanmelding vooraf.

Veranderingen worden aangegeven op de website en via de digitale nieuwsbrief.

Check vooraf de website a.u.b.!

Het programma op de website is leidend ten opzichte van onderstaand programma.

Donderdag 6 november 20.00 uur. Fotografie werkgroep

Vogels identificeren aan de hand van foto's. Breng je vogelboek mee en als je die hebt ook je eigen foto's. Uitdrukkelijk bedoeld voor alle leden. Kom eens kijken bij de fotografiegroep.

Vrijdag 7 november 19.30 uur. Presentatie werkgroep Broedvogelinventarisaties, o.l.v. Dirk Prop en Piet Spoorenberg.

In 2014 hebben we weer verschillende broedvogelinventarisaties uitgevoerd in ons werkgebied. Op deze avond zullen we de resultaten hiervan presenteren. Ook zullen we ingaan op de ontwikkeling van de kolonies purperreigers en vertellen over broedgevallen van velduil en nachtzwaluw. We kijken daarna vooruit naar de gebieden die genomineerd zijn om volgend jaar te inventariseren.

De avond is bedoeld voor iedereen die wil weten welke vogels er in het Gooi en omstreken broeden en/of een actieve bijdrage wil leveren aan de broedvogelinventarisaties. Ook als je geen of weinig ervaring hebt met inventariseren, ben je van harte welkom. Je hoeft dus geen deelnemer te zijn aan de werkgroep, je mag de avond ook gewoon als toeschouwer bijwonen.

Let op, begintijdstip en dag zijn afwijkend!

Woensdag 12 november 20.00 uur. Buitenlandse reis 2015 en reünie Bulgarije 2014

Het is de bedoeling dat deze avond velen enthousiast maakt om in 2015 met de VWG een buitenlandse vogelreis te maken. Elke VWG-er die belangstelling heeft voor vogels in andere streken dan Nederland is welkom. De deelnemers aan de reis naar Centraal-Bulgarije kunnen elkaar weer ontmoeten en herinneringen ophalen; zij krijgen het verslag en de DVD van die reis. De Commissie Buitenland toont de mooiste foto's van de reis naar Centraal-Bulgarije. Ook wordt er een presentatie met film gehouden over de bestemming van 2015: de inschrijfformulieren liggen klaar. En er is een drankje en een hapje.

Zondag 16 november: Ganzen o.l.v. Wouter Rohde.

Vertrek 8.00 uur vanaf NS-station Bussum Zuid. Als vervolg op de excursie in februari gaan we nu op zoek naar de eerste groepen overwinterende ganzen. We laten de route afhangen van de meldingen in de voorafgaande week. We zijn de hele dag weg.

Zaterdag 22 november 10.00-16.00 uur: Noord-Hollandse Natuurdag. Plaats: Aristo Amsterdam, tegenover Station Amsterdam Sloterdijk. Zie het septembernummer voor meer informatie

Donderdag 20 november 20.00 uur: Algemene Ledenvergadering (ALV), daarna lezing.

Voor de pauze: Algemene Ledenvergadering, met het jaarplan en begroting voor 2015. De Korhaan bevat de vergaderstukken. Na de ALV geeft Dick Jonkers een lezing over het zwaluwenwerk van de Vogelwerkgroep.

In het werkgebied van de VWG komen huis- en boerenzwaluw, oeverzwaluw en gierzwaluw voor. De werkgroep volgt niet alleen de populatieontwikkelingen van deze soorten, maar probeert ook door actieve maatregelen de stand van deze soorten te verbeteren.

Zondag 30 november: Biesbosch, o.l.v. Poul Hulzink en Arnold Top

We vertrekken om 9.00 uur van NS-station Bussum Zuid en zijn naar verwachting omstreeks 15.00 uur terug. Aan de randen van de oorspronkelijke Biesbosch, een uitgebreid stelsel van graslandpolders, wilgengrienden, rietzomen en kreken, zijn en worden diverse akkerbouwpolders onder water gezet. Het doel is waterberging bij hoog water in de winter en het vroege voorjaar. Onze veiligheid dus! Dit levert aantrekkelijk broed-, verblijf- en overwinteringsgebied op voor veel soorten watervogels. Ook is er grote kans op diverse roofvogels waaronder de zeearend. We zullen de 'vernatte' polders Maltha en de Noordwaard in de Brabantse Biesbosch bezoeken. Dan steken we de Nieuwe Merwede over met de pont bij de Kop van 't Land en bezoeken het natuurproject Tongplaat in de Dordtse Biesbosch.

Zaterdag 13 december: Eempolders, o.l.v. Peter Jansen en Piet Spoorenberg

Fietsen vanaf de theetuin om 9.00 uur, rondje door Eempolders en langs het Eemmeer. Wintergasten in polder en op het zoete water. We zijn om 13.00 uur weer terug.

Donderdag 18 december 20.00 uur: lezing Velduilen in de Eempolders door Ben Koks

Naar aanleiding van de recente broedgevallen in de Eempolders komt Ben Koks ons vertellen over de velduilen, met als titel 'Opportunisten met een smalle ecologische bandbreedte nader beschouwd'. Een verhaal over broedende en overwinterende velduilen in en buiten Nederland

Donderdag 1 januari: Hilverbeek, o.l.v. Wouter Rohde.

Voor de nieuwjaarswandeling gaan we dit jaar naar Hilverbeek en Spanderswoud. Even de benen strekken in goed gezelschap. We verzamelen om 11.00 uur op de parkeerplaats bij de Leeuwenlaan, waar we om 13.30 uur weer terug zijn.

Woensdag 7 januari 20.00 uur: Nieuwjaarsbijeenkomst

Informeel samenzijn en kennismaken met de vele activiteiten die we in 2015 gaan ontplooiën. Alle leden zijn van harte welkom.

Donderdag 15 januari 20.00 uur: lezing.

Onderwerp wordt nog bekend gemaakt.

Zondag 18 januari: Brouwersdam en Plan Tureluur, o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen.

Ook dit jaar gaan we weer uitwaaien aan de unieke Brouwersdam en enkele bestemmingen daaromheen. We verwachten zwarte zeeëenden, diverse duikers en natuurlijk de leukste puzzel: is het een geoorde fuut of een kuifduiker in winterkleed? We vertrekken om 7.00 uur vanaf NS-station Bussum Zuid en zijn daar om 17.30 uur moe maar voldaan terug. Neem warm drinken en boterhammen mee voor de hele dag; we zijn de hele dag in het veld. De ervaring leert dat deze excursie de koudste is die we organiseren; dus warme kleding!

Zondag 1 februari: Loenderveen o.l.v. Piet Spoorenberg, Arnold Top en Joke van Velsen.

Al 10 jaar telt de VWG in het broedseizoen de ringdijk rond de Waterleidingplas. 's Winters worden er ook watervogels geteld. Waternet geeft ons wederom toestemming om dit normaal afgesloten gebied met een grotere groep te bezichtigen. Het is een wandeling van zo'n 5 km en we verwachten een ruime score aan eenden en ganzen. Verzamelen om 8.30 uur bij het hek aan de Bloklaan, net voorbij Fort Spion.

Woensdag 11 februari 20.00 uur: startavond broedvogelinventarisatie 2015.

Inleiders: Dirk Prop en Piet Spoorenberg, coördinatoren werkgroep broedvogelinventarisaties. Iedereen is welkom, ook degenen die niet actief deelnemen aan deze werkgroep. We gaan de plannen voor 2015 concreet maken.

Donderdag 12 februari 20.00 uur: fotografiewerkgroep

De beste foto's van 2014. Alle leden zijn welkom.

Donderdag 19 februari 20.00 uur: lezing.

Onderwerp wordt nog bekend gemaakt.

Zondag 22 februari: Blauwe Kamer o.l.v. Poul Hulzink.

Op zondag 22 februari herhalen we deze succesvolle excursie uit 2014. Vertrek 8.00 vanaf NS-station Bussum Zuid, verwachte terugkomst om 14.00 uur.

Zondag 8 maart: Landje van Geijssel, Waverveen, Botshol

Antje van Slooten en Huub Casander

Vertrek 7.00 u NS-station Bussum Zuid

Het landje van Geijssel staat van half februari tot half mei onder water. Veel trekvogels o.a. grutto's, wulpen, scholeksters, watersnippen en kemphanen bezoeken het landje om te rusten en te foerageren. Ook kunnen we soms de pijlstaart en de zomertaling zien. Hetzelfde geldt voor Waverveen. Op de Ouderkerkerplas overwinteren veel smienten. Bij Botshol gaan we op zoek naar de krooneend.

Donderdag 19 maart 20.00 uur: ALV, daarna lezing.

Zondag 22 maart: Ochtend wandelexcursie heidegebied De Stulp in Lage Vuursche, o.l.v. Arnold Top en Piet Spoorenberg. Vertrek om 7.00 uur vanaf dagrecreatieterrein Drakensteijn te Lage Vuursche (komend vanaf Hilversum net voor het dorp Lage Vuursche naar links; staat met borden aangegeven).

We gaan voor de voorjaarszang van de diverse bos- en heidevogels waar de Stulp en omgeving rijk aan zijn, zoals raaf, boomleeuwerik, groene en zwarte specht en misschien zien we ook de klapkester

nog. Daarnaast is het natuurlijk een heerlijke wandeling. We verwachten om ca. 11.00 uur terug te zijn.

Zaterdag 28 maart: Korhoenders op de Sallandse Heuvelrug, o.l.v. Frank van de Weijer en Erik Hans van Stigt Thans. Nadere informatie volgt later.

Voorwaarden deelname excursies

Excursies

De in het programma aangekondigde excursies zijn, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, bedoeld voor leden en huisgenootleden van de Vogelwerkgroep. Aanmelding vooraf is niet nodig, tenzij dit expliciet is aangegeven. Het meenemen van introducés ter kennismaking met de activiteiten van de Vogelwerkgroep is alleen toegestaan nadat de coördinator van de subgroep Excursies hiervoor toestemming heeft gegeven. U wordt dringend verzocht geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen.

Een excursie binnen ons werkgebied vertrekt vanaf de plaats c.q. het natuurgebied waar deze wordt gehouden. De juiste plaats staat in het programma vermeld.

Bij excursies buiten ons werkgebied wordt vertrokken vanaf NS-station Bussum Zuid (aan de zijde van het Bastion Hotel), tenzij anders vermeld. Er wordt gestreefd naar het gebruik van zo min mogelijk auto's. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Het is gebruikelijk dat de autokosten met de eigenaar/berijder worden verrekend. Van deelnemers aan de excursie wordt verwacht dat zij vóór de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

In principe gaan excursies altijd door. In sporadische gevallen (bijvoorbeeld als gevolg van extreme weersomstandigheden) vervalt een excursie of wordt deze doorgeschoven naar een andere datum. Wijzigingen op korte termijn worden (tot een dag voor de excursie) in het programma op onze website www.vwggooi.nl vermeld. Het programma op de website is leidend ten opzichte het programma in De Korhaan.

Weekends en excursies waarvoor betaald moet worden.

Indien betaald moet worden voor een excursie of voor een excursieweekend dienen de deelnamekosten altijd volledig te worden betaald. Bij de aankondiging wordt een datum genoemd waarvoor betaling dient te hebben plaatsgevonden. Deze deadline voor betaling is ongeveer tussen 6 en 8 weken voor het betreffende weekend of excursie. De volgende annuleringsregeling is van toepassing. Bij afmelding tot 4 weken voor het begin van een weekend of excursie waarvoor betaald moet worden, wordt 75% terugbetaald, bij 3 weken 50% en bij 2 weken 25% en bij 1 week 0%.

Aalscholvers Foto: Frans van Lier

De brandgans

Bert Roelofs

Over vogels schrijven bevalt me altijd wel, maar een stukje mogen schrijven over de brandgans (*Branta leucopsis*) verheugt me enorm. Want het is met ruime voorsprong mijn favoriete gans. Op de tweede en derde plaats, op enige achterstand weliswaar, volgen in mijn top drie dan de rotgans en de roodhalsgans. Heeft het er wellicht mee te maken dat ze alle drie behoren tot het geslacht *Branta*, de zwarte ganzen? Ik weet het niet, de ook tot dit geslacht behorende Canadese gans kan me nou net weer minder bekoren. Heeft het te maken met de combi van geringe grootte en een leuk geluid?

Waarschijnlijk is dat wat ze voor mij een hoge aaibaarheidsfactor geeft. Van die volgens mij altijd veel te hard gakkende grauwe ganzen kan ik nou niet zo in beking raken. Wel dus van die compacte brandgansjes, met hun lengte van 60-70 centimeter en een spanwijdte van ongeveer het dubbele daarvan. Deze vogel is ook altijd in het veld en in de lucht zo lekker gemakkelijk te determineren vanwege die mooie opvallende witte kop, omzoomd door veel zwart en met zo'n koket zwart snavelkje, dat meestal met een leuk frivool eyelinerstreepje mooi verbonden is met het oog. Ze lopen en staan altijd zo stoer rechtop, met een soort van onverschrokkenheid. Of ga ik nu in mijn lyrische exposé voor de objectieve lezer toch wel wat te ver?

Daarom nu nog maar wat feitjes. De brandgans nestelt vooral rond de poolcirkel, maar de laatste 30 jaar broedt een steeds groter aantal ook in Nederland. Dat zijn er nu al zeker 8000 paartjes per jaar. Ook het aantal brandganzen dat in ons land overwintert groeit gestaag; ondertussen zijn dat er al zo'n 800.000. Vooral de populatie van Nova Zembla schijnt bijna in zijn geheel in Nederland te overwinteren. Ze trekken met de vorstgrens mee naar zuidelijker regionen, doorgaans in groepen van meerdere families bij elkaar. Het merendeel belandt op, of in de nabijheid van de kusten van Ierland, Schotland, Duitsland en Nederland. Ze

broeden de drie tot zeven eieren in 3,5 week uit. Wat betreft hun huisvestingseisen valt op dat ze van oorsprong iets hebben met onherbergzame gebieden boven of rond de poolcirkel, maar dat ze in Nederland toch ook die al eerder genoemde onverschrokkenheid tonen door regelmatig te gaan broeden op kale eilanden, dus zonder al te veel dekking en bescherming tegen de elementen en belagers.

Zoals bij ganzen gewoon is, eten ze veel gras, ook zeegras, mossen en ander groen. Maar wat me opviel bij het opzoeken van informatie over deze vogel is dat ze ook veel zaden blijken te nuttigen, en dat is nou net weer heel bijzonder voor een gans.

Foto's Bert Roelofs